

@up

Περιοδική Έκδοση
Πανεπιστημίου Πατρών

Μήδεια

3η περίοδος
τεύχος 17
Μάρτιος-Απρίλιος 2024

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

@UP: ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ-ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ

Κατερίνα Κωστίου - Γιάννης Παπαθεοδώρου (Τμήμα Φιλολογίας)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πάνος Αλεξόπουλος (Τμήμα Ιατρικής)

Μαρία Αργυροπούλου (Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού)

Σταύρος Καλαϊτζίδης (Τμήμα Γεωλογίας)

Χρυσή Καραπαναγιώτη (Τμήμα Χημείας-Σχολή Θετικών Επιστημών)

Κυριάκος Σγάρμπας (Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών)

Αρχόντω Τερζή (Τμήμα Λογοθεραπείας, ΣΕΑΥ)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Φιλίω Βογιαντζή (Μονάδα Οικονομικής & Διοικητικής Υποστήριξης Ε.Λ.Κ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών)

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

PENCILCASE

ΜΟΝΙΜΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Κώστας Βασιλόπουλος (Φοιτητής, Τμήμα Φυσικής)

Βασιλική Γεραντώνη (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Χαρά Λαγού (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Γεωργία Λαλιώτη (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

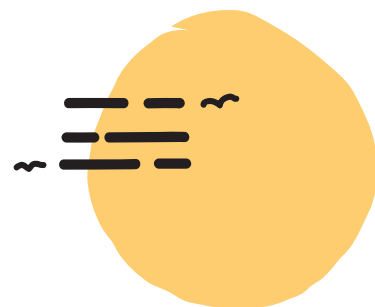
Ειρήνη Λάππα (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Αγγελική Ματράκα (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Βασιλική Παπούλια (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Ματίνα Παρασκευά (Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Βενετία Σχοινά (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Ronald Rand, Βασιλική Γεραντώνη, Θοδωρής Καλλιφατίδης, Χρυσή Καραπαναγιώτη, Έφη Κιτσαντά, Γιώργος Κόκκορης, Κατερίνα Κωστίου, Χαρά Λαγού, Γεωργία Λαλιώτη, Αγγελική Ματράκα, Ιωάννης Μυλωνάς-Μαργαρίτης, Γιάννης Παναγόπουλος, Δήμητρα Παπαδημητρίου, Γιάννης Παπαθεοδώρου, Μάνος Ποντικάκης, Γιάννα Ροϊλού, Κάτια Σαβράμη, Βενετία Σχοινά.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Συντάκτες της ύλης

Upatras Photo Gallery

Pexels.com / Unsplash.com / rawpixel.com

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

newsletter@upatras.gr

Ενυπόγραφα άρθρα και συνεντεύξεις δεσμεύουν μόνον τους συντάκτες τους. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση οποιουδήποτε μέρους της ύλης του @Up, αρκεί να είναι ακριβής και να αναφέρεται η πηγή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

EDITORIAL

Η ΠΑΓΙΔΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ (4)

UP-ΟΥΕΙΣ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ — ΧΡΥΣΗ ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (6)

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΤΟ ΕΡΓΟ DIGITopen ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ STAY CONNECTED — ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (8)

ΔΕΚΑ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΥΝ ΕΚ ΝΕΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ» — ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ (10)

UP-ΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

«ΥΠΟΚΡΙΤΕΣ, ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΟΥΕΙΣ ΚΑΙ ΦΩΝΕΣ» — ΜΑΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΚΗΣ (14)

ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΦΩΝΕΣ — ΓΙΑΝΝΑ ΡΟΪΛΟΥ (18)

UNIVERCITY

ROLAND RAND: «Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΣ ΔΙΝΕΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ.» — ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΙΑ ΣΑΒΡΑΜΗ (20)

ALUMNI

ΕΦΗ ΚΙΤΣΑΝΤΑ: «ΟΤΙ ΑΓΑΠΑΜΕ ΝΑ ΤΟ ΠΟΤΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΘΑ ΑΝΘΙΣΕΙ...» — ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ (22)
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΟΡΗΣ — ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ, ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΜΥΤΙΔΗΝΗ (24)

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ (ΠΡΟ)ΤΑΣΕΙΣ

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗΣ: «ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑ, ΔΙΟΤΙ ΜΙΛΑΜΕ ΟΛΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΔΕΣΧΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ...» — ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ (26)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΕΣ-ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

BIBΛΙΟ

ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ — ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΑΛΙΩΤΗ (29)

VIET THANH NGUYEN, Ο ΠΡΟΣΗΛΩΜΕΝΟΣ — ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ (33)

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗΣ, Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΙΑΣ — ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ (35)

ΜΟΥΣΕΙΑ INFLUENCERS: ΤΟ ΝΈΟ ΒΙΒΛΪΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ (36)

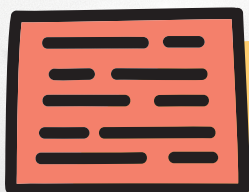
ΓΙΑΝΝΗΣ Σ. ΛΑΪΝΟΣ, ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ — ΒΕΝΕΤΙΑ ΣΧΟΙΝΑ (37)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

17 ΚΛΩΣΤΕΣ: ΕΝΑ ΦΡΙΚΑΛΕΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗ ΜΙΚΡΗ ΟΘΟΝΗ — ΧΑΡΑ ΛΑΓΟΥ (38)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ΔΩΜΑΤΙΟ ΜΕ ΘΕΑ (40)

Editorial

Η ΠΑΓΙΔΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΣΤΙΟΥ - ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η πρόσφατη υπόθεση της δολοφονίας της Κυριακής Γρίβα έξω από το Αστυνομικό Τμήμα της περιοχής Αγίων Αναργύρων στην Αθήνα, έφερε στο προσκήνιο ξανά, και με δραματικό τρόπο, τη βία κατά των γυναικών. Τα χαρακτηριστικά αυτής της ιδιόμορφης βίας έχουν σεξιστικό υπόβαθρο και παραπέμπουν σε έμφυλες ιεραρχίες. Σχεδόν πάντα προηγείται μακροχρόνιος εκφοβισμός και κακοποίηση του θύματος, επειδή δεν ανταποκρίνεται σε ένα συγκεκριμένο «ρόλο». Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι θύτες είναι άντρες και τα θύματα είναι γυναίκες. Ή μάλλον, οι θύτες είναι άντρες και τα θύματα είναι γυναίκες, «επειδή είναι γυναίκες». Η Jill Radford και η Diana H. E. Russell στην κλασική μελέτη τους για τις «γυναικοκοκτονίες»¹ έχουν αναδείξει συστηματικά τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται αυτού του είδους η εγκληματικότητα με το μοντέλο της πατριαρχίας.

1. Jill Radford και Diana H. E. Russell (eds.), *Femicide. The Politics of Woman Killing*, Twayne Publishers, Toronto, 1992.

Έχοντας μια μακρά παράδοση ανάλογων εγκλημάτων («εγκλήματα πάθους», «εγκλήματα τιμής», «εγκλήματα αντιζήλιας»), η νεοελληνική κοινωνία παρέμενε, ιδίως κατά τη μεταπολεμική περίοδο, εγκλωβισμένη στην έμφυλη και στην ενδο-οικογενειακή βία. Στη σχετική μελέτη της, η Έφη Αβδελά έχει υποστηρίξει πως αυτά τα εγκλήματα σχετίζονται άμεσα με τα «αρνητικά» στερεότυπα της γυναίκας ως φορέα διασάλευσης της ηθικής τάξης.² Η αντίστιξη της (αρρενωπής) τιμής και της (θηλυκής) ντροπής, η οποία αποτέλεσε ένα βασικό πολιτισμικό δίπολο στις μεσογειακές κοινωνίες, διαπότισε τις θεμελιακές οικογενειακές αξίες, ενώ, παράλληλα, διαχύθηκε σε όλο τον κοινωνικό ιστό ως μέτρο αξιολόγησης των δύο φύλων και «συμμόρφωσής» τους με τις απαιτήσεις της συμπεριφοράς τους. Ακόμη και όταν, στη δεκαετία του '80, έγιναν οι μεγάλες τομές στο οικογενειακό δίκαιο, ο ρόλος της γυναίκας δεν ταυτίστηκε με τον ρόλο του «αυτόνομου υποκειμένου». Η γυναίκα παρέμεινε σταθερά εξαρτημένη από την κοινωνική χρησιμότητά της και την προβολή του ρόλου της μέσα στο αναπααραγωγικό μοντέλο: «για να κάνει οικογένεια και παιδιά».

Πέρα όμως από αυτές τις στερεοτυπικές εκδοχές των έμφυλων ρόλων, η εγκληματογένεση δεν παράγεται μόνο από τις ατομικές ταυτίσεις με τους συγκεκριμένους ρόλους αλλά και με τα ευρύτερα πολιτισμικά πρότυπα των επιμέρους κοινωνικών ομάδων. Είτε ονομάσουμε «γυναικοκτονίες», δηλαδή, τις συγκεκριμένες ανθρωποκτονίες είτε όχι, θα πρέπει να διερωτηθούμε για το τι είναι εκείνο που παράγει την «παγίδα της σιωπής» γύρω από αυτόν τον κύκλο της βίας. Αν εξετάσουμε προσεκτικά τα περιστατικά θα δούμε πως, πριν τη δολοφονία, ο οικογενειακός και κοινωνικός περίγυρος γνώριζε την κακοποίηση. Συχνά, μάλιστα, το θύμα είχε ενημερώσει και τις αστυνομικές αρχές για τα περιστατικά άσκησης βίας και το ενδεχόμενο για «αντίποινα». Κάποιες φορές, μάλιστα, παρατηρούμε πως είχαν γίνει και ορισμένες προ-ανακριτικές διαδικασίες αλλά ο δράστης είχε αφεθεί ελεύθερος. Η προηγούμενη λεκτική βία, ο συναισθηματικός εκβιασμός και η ψυχολογική χειραγώγηση προοικονομούν τη σωματική κακοποίηση και το τελικό έγκλημα. Πού οφείλεται, λοιπόν, όλη αυτή η σιωπή και η αδιαφορία, η οποία προετοιμάζει το έγκλημα; Αρκεί ένα panic button για να ακουστεί η φωνή του θύματος;

Η φεμινιστική οπτική γωνία γύρω από αυτήν την εγκληματογένεση τονίζει ότι η «παγίδα της σιωπής» οφείλεται στις αφομοιωμένες έμφυλες διακρίσεις, που υπάρχουν ήδη στην οικογένεια, στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην οικονομική διαστρωμάτωση. Στην πραγματικότητα, αυτοί οι χώροι έχουν προετοιμάσει τη διαφορετική κοινωνικοποίηση των δύο φύλων· άρα και την πιθανή παραβατική παρέκκλισή τους: ο θύτης γίνεται φορέας μιας επιθετικής κυριαρχίας, το θύμα γίνεται το «φυσικό» αντικείμενο της βίας. Αν θα θέλαμε, επομένως, να ενισχύσουμε τις πολιτικές της πρόληψης και της προστασίας, δεν θα πρέπει να ζητάμε μόνο μια ευαίσθητη διαφοροποίηση της στάσης της Αστυνομίας. Ούτε είναι αρκετό το αίτημα της ταχείας αποτελεσματικότητας από το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης. Συμπληρωματικά, θα πρέπει να ανοίξουμε δημόσια μια θεμελιακή συζήτηση για τα έμφυλα στερεότυπα. Ειδικότερα, ο ρόλος του Πανεπιστημίου σε αυτή την κατεύθυνση είναι καίριος, καθώς εκεί έχει κατατεθεί η σημαντικότερη κριτική σκέψη γύρω από όλα αυτά τα θέματα (φύλο, ανισότητες και αντεγκληματική πολιτική). Σήμερα, που η θυματοποίηση των γυναικών έχει αρχίσει να γίνεται καθημερινή είδηση στο τηλεοπτικό δελτίο, θα πρέπει να σπάσουμε τη σιωπή μας πριν ακούσουμε την κραυγή των επόμενων θυμάτων.

2. Έφη Αβδελά, «Διά λόγους τιμής». Βία, συναισθήματα και αξίες στη μετεμφυλιακή Ελλάδα, Νεφέλη, Αθήνα, 2002.

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΧΡΥΣΗ ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΧΗΜΕΙΑΣ

Ακουγα πολλές φορές τις εκφράσεις «θυσιάστηκαν για τα παιδιά τους», «δεν παίρνουν διαζύγιο για χάρη των παιδιών τους», «ανάμεσά τους ήταν και παιδιά», «έκκληση για τα παιδιά» και φανταζόμουν ότι με κάποιο τρόπο η προστασία των παιδιών θα ήταν νομικά κατοχυρωμένη από πάντα. Κοιτάζοντας όμως λίγο τη νομοθεσία και τις περιπτώσεις,

διεθνώς, που έφεραν στο προσκήνιο την ανάγκη θεσμοθέτησης νόμων για την προστασία των παιδιών διαπίστωσα πόσο πρόσφατη είναι αυτή η ιδέα. Υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών που σώθηκαν από οικογένειες που τα βασάνιζαν επειδή οι δικηγόροι χρησιμοποιούσαν νόμους για τη μη κακοποίηση των κατοικίδιων. Τα παιδιά δυστυχώς δεν είχαν νομικά την αξία ενός ενήλικα αλλά πιο πολύ θεωρούνταν ως ιδιοκτησία των γονιών τους. Πότε έγινε η αλλαγή σε αυτή τη νοοτροπία;

Η διεθνής σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού έχει υπογραφεί από 196 χώρες το 1989, και αποτελεί νόμο του κράτους στην Ελλάδα από το 1992. Τα δικαιώματα του παιδιού θα πρέπει να τηρούνται από την Πολιτεία, αλλά απαιτούν την συμμετοχή της κοινωνίας και την προσωπική δέσμευση όλων μας. Τι γνωρίζουμε για αυτά τα δικαιώματα και πόσο δεσμευμένοι είμαστε απέναντί τους;

Με αφορμή τον πόλεμο σε μια από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές του πλανήτη -συνήθεια πια στις τηλεοπτικές οθόνες-, τα συχνά πλέον ναυάγια οικογενειών προσφύγων που ψάχνουν για μια καλύτερη ζωή, και τον τριπλό θάνατο των παιδιών μιας οικογένειας που έχει γίνει φόντο σε ένα ακόμα τηλεοπτικό σήριαλ αντί να είναι το κυρίως θέμα, αφιερώνεται αυτό το κείμενο στην ενημέρωση για τα δικαιώματα του παιδιού. Ευτυχώς υπάρχουν και θετικοί λόγοι για αυτήν την ενημέρωση όπως είναι η θέσπιση του πρώτου ελληνικού πανεπιστημιακού Κέντρου δικαιωμάτων του παιδιού στο Πανεπιστήμιο Πατρών, καθώς και το αντίστοιχο σεμινάριο που πραγματοποιήθηκε στο πανεπιστήμιό μας τον Ιανουάριο του 2024 από το ελληνικό γραφείο της UNICEF.

Η σύμβαση αυτή ορίζει ως παιδιά τους ανθρώπους ηλικίας μικρότερης των 18 χρονών. Η παιδική ηλικία είναι μια ευάλωτη περίοδος της ζωής και τα παιδιά χρειάζονται ειδική φροντίδα και προστασία. Τα δικαιώματα ισχύουν για όλα τα παιδιά και αυτή είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της σύμβασης, η αρχή της μη διάκρισης. Οι άλλες θεμελιώδεις αρχές είναι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού, η επιβίωση, η ανάπτυξη, η προστασία, η ελευθερία της γνώμης και η συμμετοχή.

Γενικά, τα δικαιώματα χαρακτηρίζονται ως «Πρώτης γενιάς» ή πολιτικά δικαιώματα, όταν η παραβίασή τους βλάπτει σε βάθος τη ζωή του κάθε ανθρώπου, όπως το δικαίωμα σεβασμού για οικογενειακή ή για ιδιωτική ζωή, η κατάργηση των διακρίσεων, η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από τη βία και την εκμετάλλευση, η ελευθερία έκφρασης, και το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται. Ενώ δικαιώματα «Δεύτερης γενιάς» ή οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα είναι αυτά που κάθε κράτος καλείται να διασφαλίσει, προκειμένου να ξεπεράσει τις κοινωνικές ανισότητες, τις οικονομικές ανισορροπίες, τα μειονεκτήματα που προκαλούνται από τη φύση, την ηλικία κλπ. Η συγκεκριμένη ανάπτυξη και διασφάλισή τους γίνεται (δυστυχώς!) σταδιακά και ακολουθώντας τα οικονομικο-διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε κράτος. Τέτοια είναι τα δικαιώματα στην υγεία και στην εκπαίδευση.

Η σύμβαση αυτή έχει αλλάξει τη ζωή πάνω στον πλανήτη τα τελευταία 30 χρόνια. Έχει παρατηρηθεί σε ποσοστό 50% μείωση των θανάτων παιδιών κάτω των 5 ετών και αντίστοιχη μείωση στον αριθμό των υποσιτισμένων παιδιών. Επίσης 2,6 δισεκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι έχουν καθαρό πόσιμο νερό σήμερα από ό,τι το 1990. Ωστόσο, υπάρχουν πολλά προβλήματα για να αντιμετωπιστούν. Για παράδειγμα, 262 εκατομμύρια παιδιά και νέοι είναι εκτός σχολείου, 650 εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες παντρεύονται πριν από τα γενέθλιά των 18 τους χρόνων, ενώ ως το 2040 ένα στα τέσσερα παιδιά θα ζουν σε περιοχές με εξαιρετικά περιορισμένους υδάτινους πόρους.

Με βάση όλα τα παραπάνω είναι βέβαιο ότι η εκπαίδευση και η έρευνα που εκπονείται στο Πανεπιστήμιο Πατρών συμβάλλει τα μέγιστα στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και με καλύτερη ενημέρωση μπορεί να έχει ακόμα μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Οι φωτογραφίες είναι από τη Δράση True Tree του προγράμματος DAS Perfo, που πραγματοποιήθηκε στο Δασύλλιο της Πάτρας στις 29/3/24 με επιστημονικά υπεύθυνη τη Μάρω Γαλάνη από το Πανεπιστήμιο Πατρών και διδάσκουσες τη Μάρω Γαλάνη, τη Χρυσή Καραπαναγιώτη και την Ανθή Καρατράντου.

από τη

της πανεπιστημιακής
κοινότητας

ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΟ ΕΡΓΟ DIGITopen

Στηρίζοντας Μικρές και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ),
και μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς (ΜΚΟ), να Μετασχηματιστούν
Ψηφιακά με Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
στην Χρήση Ελεύθερου Λογισμικού.

Το έργο DIGITopen αποτελεί μια στρατηγική συμμαχία στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus +. Συντονιστής του έργου είναι το Ιταλο-Γαλλικό εμπορικό επιμελητήριο (Italian Chamber of Commerce for France) και στην ομάδα του έργου συμμετέχουν πανεπιστήμια, επιμελητήρια, φορείς επαγγελματικής κατάρτισης, κοινωνικές επιχειρήσεις, και εταιρίες συμβουλευτικής από την Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Εσθονία και Πολωνία. Η διάρκεια υλοποίησης του έργου είναι τρία έτη (2023-2026).

Η συμμαχία αυτή στοχεύει στην ενίσχυση του εσωτερικού περιβάλλοντος των ΜΚΟ και των ΜΜΕ αξιοποιώντας προσεγγίσεις ανοικτού κώδικα για την υποστήριξη του ψηφιακού τους μετασχηματισμού. Το DIGITopen επικεντρώνεται ειδικά στην υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των παραπάνω φορέων με την προώθηση καλών πρακτικών και νέων εργαλείων εκπαίδευσης, που θα ενισχύσουν τις ψηφιακές δεξιότητες στις καθημερινές τους οργανωσιακές δραστηριότητες. Προς την κατεύθυνση αυτή περιλαμβάνει τον στρατηγικό σχεδιασμό της επαγγελματικής ανάπτυξης του προσωπικού σε διάφορα τμήματα με την παράλληλη ευθυγράμμιση με τις ατομικές ανάγκες και τους οργανωτικούς στόχους.

Οι στόχοι του έργου DIGITopen περιλαμβάνουν: α) τη βελτίωση των ψηφιακών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του προσωπικού με τη χρήση εργαλείων ανοικτού κώδικα, β) την ενίσχυση των ικανοτήτων των ΜΚΟ και των ΜΜΕ για την αντιμετώπιση των αναγκών του προσωπικού τους, γ) τη δημιουργία ευαισθητοποιημένων, συνεργατικών και συνδεδεμένων κοινοτήτων μάθησης και εργασίας με την χρήση ανοικτών λογισμικών, και δ) τον εμπλουτισμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των παρόχων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) όσον αφορά στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.

Το DIGITopen στοχεύει να επιτύχει τους παραπάνω στόχους μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων, όπως διακρατικές δραστηριότητες κατάρτισης, έρευνα, σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών, παραγωγή εργαλειοθήκης, ανάπτυξη on-line πλατφόρμας, πιλοτική εφαρμογή on-line εκπαιδευτικού υλικού και ανάπτυξη εργαλείων αυτό-αξιολόγησης για την ψηφιακή μετάβαση. Συνολικά, οι πρωτοβουλίες αυτές στηρίζουν τις ΜΚΟ και ΜΜΕ, ώστε να ενισχύσουν τις ψηφιακές ικανότητές τους αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία ανοικτού κώδικα με εξειδικευμένη ψηφιακή εκπαίδευση.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ΤΟ ΕΡΓΟ STAY CONNECTED

Ενίσχυση της Ψηφιακής και Κοινωνικής Ένταξης στους Υβριδικούς Χώρους Εργασίας.

Το έργο STAY CONNECTED έρχεται να συμβάλει στην ενδυνάμωση του προσωπικού των επιχειρήσεων, ώστε να συμμετέχει ενεργά σε υβριδικά περιβάλλοντα εργασίας, είτε πρόκειται για εργασία στο γραφείο, είτε για τηλεργασία, μέσω της θέσπισης εξειδικευμένων πολιτικών και της παροχής υποστήριξης και κατάρτισης. Στους κύριους στόχους του έργου περιλαμβάνεται η ανάπτυξη καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού, ειδικά για τους διευθυντές και τα στελέχη Ανθρώπινου Δυναμικού, ώστε να προωθήσουν με αποτελεσματικότητα την ψηφιακή και κοινωνική ένταξη των εργαζομένων σε υβριδικά περιβάλλοντα εργασίας.

Για το σκοπό αυτό, το έργο θα αναπτύξει εργαλειοθήκη για την υβριδική εργασία, και μια ειδική πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης με κατάλληλο περιεχόμενο κατάρτισης, που θα δοκιμαστεί σε τουλάχιστον 100 διευθυντές και στελέχη Ανθρώπινου Δυναμικού. Επιπλέον, θα υλοποιήσει δράσεις εκπαίδευσης εκπαιδευτών με στόχο την βελτίωση του προγράμματος σπουδών. Οι δράσεις επιδιώκουν επίσης να συνεισφέρουν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την ψηφιακή ένταξη και την κοινωνική διασύνδεση σε υβριδικά μοντέλα εργασίας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το έργο STAY CONNECTED έχει επίσης ως στόχο να ενισχύσει τα ανώτερα διοικητικά στελέχη και τους ειδικούς στη διοίκηση ανθρωπίνων πόρων να αποκτήσουν πολύτιμες ικανότητες και γνώσεις για να διαχειριστούν με αποτελεσματικότητα τα αναδυόμενα υβριδικά μοντέλα εργασίας, προωθώντας, παράλληλα, την ανάπτυξη ψηφιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων για τους εργαζόμενους. Η έρευνα δείχνει ότι η αυξανόμενη προτίμηση των εργαζομένων σε υβριδικά μοντέλα εργασίας επιφέρει αλληλένδετες προκλήσεις για τη διοίκηση, η οποία καλείται όχι μόνον να διασφαλίσει την παραγωγικότητα και την εργασιακή δέσμευση, αλλά και να μεριμνήσει για την εναρμόνιση της εργασίας με την προσωπική ζωή των εργαζομένων. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις έχουν ανάγκη στήριξης με πολιτικές και εργαλεία που ενισχύουν την παραγωγικότητα της ομάδας και την κοινωνική σύνδεση μεταξύ των εργαζομένων εντός του υβριδικού πλαισίου εργασίας.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το έργο STAY CONNECTED εκτελείται από μια σημαντική στρατηγική συμμαχία στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης η οποία χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+. Συντονιστής του έργου είναι το Βουλγαρικό-Ρουμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (BULGARIAN-ROMANIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY ASSOCIATION) ενώ οι συνεργαζόμενοι εταίροι είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πάροχοι εκπαίδευσης, επιμελητήρια, εταιρίες προώθησης της καινοτομίας, πανεπιστήμια από Βουλγαρία, Κύπρο, Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, και Ισπανία. Η διάρκεια υλοποίησης του έργου είναι δύο έτη (2023-2025).

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ΔΕΚΑ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΥΝ ΕΚ ΝΕΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ»

Δημόσια Πρόσκληση για τον 7^ο κύκλο του Προγράμματος

ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ

Δέκα κοινωφελή ιδρύματα της Ελλάδας ενώνουν τις δυνάμεις τους για την υποστήριξη της Κοινωνίας των Πολιτών και ανακοινώνουν δημόσια πρόσκληση για συμμετοχή στον 7ο χρηματοδοτικό κύκλο του Προγράμματος «Σημεία Στήριξης», με συντονιστή το Ίδρυμα Μποδοσάκη.

Το Πρόγραμμα «Σημεία Στήριξης» απευθύνεται σε μικρές οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών στην Ελλάδα, τις οποίες υποστηρίζει στην υλοποίηση πρωτότυπων δράσεων μικρής κλίμακας και μέγιστου κοινωνικού αντίκτυπου, στην ενδυνάμωση των δομών τους, καθώς και στην ανάπτυξη ικανοτήτων που θα συμβάλουν στη βιωσιμότητά τους.

Για τον νέο κύκλο του Προγράμματος, το οποίο ξεκίνησε το 2015 και έχει χρηματοδοτήσει 157 δράσεις με περισσότερους από 50.000 ωφελούμενους, συμπράττουν το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, το Ίδρυμα Μποδοσάκη, το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης, το Costas M. Lemos Foundation, το Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου ΚΙΚΠΕ, το The Hellenic Initiative Canada, το Ίδρυμα Αθηνάς Ι. Μαρτίνου και το Helidoni Foundation.

Στο πλαίσιο του 7ου κύκλου του Προγράμματος θα ενισχυθούν έως 36 δράσεις με το ποσό των δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000 €) εκάστη, οι οποίες θα έχουν διάρκεια έως 8 μήνες και θα εμπίπτουν σε μία από τις ακόλουθες θεματικές ενότητες, που έχουν καθοριστεί από τους χρηματοδότες του Προγράμματος:

- I. Κοινωνική Ενσωμάτωση Ατόμων με Αναπηρία (Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση)
- II. Παιδί και Υγεία (Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου)
- III. Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας Ενηλίκων
(Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού Και Πολιτιστικού Έργου ΚΙΚΠΕ)
- IV. Καταπολέμηση της Φτώχειας και της Επισιτιστικής Κρίσης (The Hellenic Initiative Canada)
- V. Προστασία του Περιβάλλοντος
 - i. Προστασία της Χλωρίδας και της Πανίδας στο Αστικό και Περιαστικό Περιβάλλον (Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη)
 - ii. Προστασία Υδάτινων Οικοσυστημάτων: Θάλασσες, Λίμνες, Ποτάμια και Υδροβιότοποι (Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης)
 - iii. Προστασία Δασικών και Άλλων Χερσαίων Οικοσυστημάτων (Costas M. Lemos Foundation)
- VI. Κοινωνική Καινοτομία σε Μικρές Παραθαλάσσιες Τοπικές Κοινωνίες (Ίδρυμα Αθηνάς Ι. Μαρτίνου)
- VII. Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες (Helidoni Foundation)

Παράλληλα με τις χρηματοδοτήσεις, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δωρεάν συμμετοχή των οργανώσεων σε δραστηριότητες «ενδυνάμωσης ικανοτήτων» (capacity building), οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν και θα υλοποιηθούν από το Social Dynamo, το NGO hub του Ιδρύματος Μποδοσάκη.

Οι ενδιαφερόμενες οργανώσεις μπορούν να υποβάλουν τις αιτήσεις τους έως τις 30 Απριλίου 2024 (στις 17:00). Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν τον Ιούλιο του 2024.

Περισσότερες πληροφορίες βρίσκονται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://www.bodossaki.gr/simeia-stirixis-70s-kyklos/>

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ

Χαρά Τασόγλου, Director of Communications and Development,

E-mail: htasoglou@bodossaki.gr, T: 210 6820970, M: 6936152007

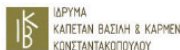
Μαριλένα Μάκρη, Community Building Officer,

E-mail: mmakri@bodossaki.gr, T: 210 7225823, M: 6942554459

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ POINTS OF SUPPORT

ΜΙΚΡΕΣ ΔΩΡΕΕΣ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ
SMALL GRANTS, BIG IDEAS

Πληροφορίες για τα συμμετέχοντα Ιδρύματα:

Το «Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση»

Το Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση ιδρύθηκε το 2005 στη μνήμη του Γιάννη Λάτση, από την οικογένειά του, με σκοπό τη διατήρηση της κοινοφελούς παρακαταθήκης και της αφοσίωσης που ο ίδιος επιδείκνυε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του στην υλοποίηση έργων προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας. Εναρμονισμένο με τις αξίες που χαρακτήριζαν το φιλανθρωπικό έργο του Γιάννη Λάτση, το Ίδρυμα υποστηρίζει πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην αποτελεσματικότερη ανταπόκριση στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες, σε συνεργασία με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία και μοιράζονται το κοινό όραμα για τη διαμόρφωση μιας πιο ανθεκτικής, σύγχρονης και συμπεριληπτικής κοινωνίας.

Η κοινοφελής στρατηγική του Ιδρύματος εστιάζεται στη σχεδίαση, διαχείριση και χρηματοδότηση δράσεων και προγραμμάτων που εντάσσονται στους εξής πυλώνες: Εκπαίδευση & Ανάπτυξη Δεξιοτήτων, Καινοτομία & Βιώσιμη Ανάπτυξη και Κοινωνική Δράση & Αλληλεγγύη.

Το «Ίδρυμα Μποδοσάκη»

Το Ίδρυμα Μποδοσάκη είναι κοινωφελής οργανισμός που ιδρύθηκε το 1972 με σκοπό τη συνέχιση της προσφοράς του ιδρυτή του, Πρόδρομου Μποδοσάκη – Αθανασιάδη, στην ελληνική κοινωνία. Όραμά του είναι μια κοινωνία ίσων ευκαιριών, με δυνατότητες και προοπτική για όλους.

Προς επίτευξη του οράματός του, το Ίδρυμα Μποδοσάκη με διαφάνεια, λογοδοσία και αξιοπιστία, χρηματοδοτεί, σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις και προγράμματα που σχετίζονται με τους τέσσερις στρατηγικούς του πυλώνες: την προαγωγή της παιδείας, την αναβάθμιση της υγείας, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενδυνάμωση της Κοινωνίας των Πολιτών. Από την ίδρυσή του ως σήμερα έχει διαθέσει περισσότερα από 450 εκ. ευρώ προς επίτευξη των σκοπών του.

Παράλληλα, το Ίδρυμα Μποδοσάκη δρα σήμερα και ως καταλύτης δημιουργίας ενός πλαισίου ευρύτερης προσφοράς στην ελληνική κοινωνία, διαχειριζόμενο πόρους τρίτων – κληροδοτών, διεθνών φορέων, εταιρειών και άλλων μεγάλων δωρητών –, οι οποίοι επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν προγράμματα σημαντικού κοινωνικού αντίκτυπου για κρίσιμες ανάγκες εκπαίδευσης, υγείας, προστασίας του περιβάλλοντος και ενδυνάμωσης της Κοινωνίας των Πολιτών.

Το «Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου»

Το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου είναι μη κερδοσκοπικό ιδιωτικό ίδρυμα, το οποίο ιδρύθηκε το 2011 στη Μεσσηνία, προς τιμή των Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου. Σκοπός του είναι να αναδείξει την περιοχή ως πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης αλλά και να υποστηρίξει κοινωνικές δράσεις σε όλη την Ελλάδα.

Δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων που σχετίζονται με την αγροτική ανάπτυξη, την κοινωνία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον, αναπτύσσοντας σχέσεις με θεσμικά όργανα και φορείς των τομέων αυτών. Το Ίδρυμα σχεδιάζει και διαχειρίζεται μια σειρά δράσεων, ενώ χρηματοδοτεί και προγράμματα άλλων φορέων και οργανώσεων που σχετίζονται με τους σκοπούς και το αντικείμενό του.

Το «Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη»

Το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη ιδρύθηκε τον Μάιο του 1979 ως αποτέλεσμα των προσδοκιών του Α. Γ. Λεβέντη, ο οποίος έθεσε και τους βασικούς άξονες της δράσης του. Διανύοντας την τέταρτη δεκαετία, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη –εκτός από το εκτεταμένο κοινωφελές πρόγραμμά του και την καινοτόμο δράση του στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ιατρικής έρευνας– έχει να επιδείξει σημαντικό έργο στη μελέτη και την προβολή του πολιτισμού και της ιστορίας της Ελλάδας και της Κύπρου, μέσω της μέριμνάς του για την αποκατάσταση και την αναστήλωση μνημείων κλασικής, βυζαντινής, και μεταβυζαντινής εποχής, καθώς και μέσω της μελέτης και του εμπλουτισμού συλλογών κυπριακών αρχαιοτήτων σε μουσεία ανά την υφήλιο.

Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσεται η δέσμευση του ιδρύματος σε ένα διεθνές πρόγραμμα υποστήριξης ελληνικών σπουδών, η συστηματική χορήγηση υποτροφιών και η διαρκής συνεισφορά του στην ακαδημαϊκή έρευνα. Μέσω της στήριξης ανθρωπιστικών δράσεων, της ενίσχυσης πρωτοβουλιών για τη νέα γενιά, της προστασίας του φυσικού κόσμου και της βιοποικιλότητας, καθώς και της προαγωγής της βιώσιμης ανάπτυξης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, την Αφρική και διεθνώς, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη ακολουθεί σήμερα με συνέπεια το όραμα του ιδρυτή του.

Το «Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης»

Το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης δημιουργήθηκε το 2015 με σκοπό να λειτουργήσει ως καταλύτης σε σημαντικά ζητήματα που αφορούν την Ελλάδα και τον ελληνισμό. Η δράση του εστιάζεται στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την ενίσχυση της απασχόλησης και της μικροεπιχειρηματικότητας, καθώς και την υποστήριξη πρωτοβουλιών που προασπίζονται το συλλογικό συμφέρον και ενισχύουν τη διαφάνεια. Το Ίδρυμα σχεδιάζει και υλοποιεί δικά του προγράμματα, ενώ παράλληλα υποστηρίζει προγράμματα και δράσεις άλλων φορέων στους τομείς ενδιαφέροντός του. Πιστεύοντας στην αξία της συνεργασίας, αναλαμβάνει κοινές δράσεις με μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, ειδικούς από όλους τους χώρους και άλλους χρηματοδότες, για να φέρει σημαντικά αποτελέσματα και να αφήσει το μέγιστο δυνατό αποτύπωμα.

Αξιοποιώντας όλους τους διαθέσιμους πόρους και ένα εκτεταμένο δίκτυο συνεργατών, το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης μελετά σε βάθος τις θεματικές του ενδιαφέροντός του, εντοπίζει τις καλές πρακτικές και αξιοποιεί καινοτόμες λύσεις από όλον τον κόσμο. Πιστεύοντας ακράδαντα στη δυνατότητα κάθε ανθρώπου να κάνει τη διαφορά, ξεκινώντας από τον δικό του χώρο, υποστηρίζει προσπάθειες που έχουν άμεσο αντίκτυπο στις τοπικές κοινωνίες και επιδιώκουν να φέρουν την αλλαγή αρχίζοντας από τα «μικρά».

Το «Κοινωνοφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού έργου (ΚΙΚΠΕ)»

Το Κοινωνοφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου (ΚΙΚΠΕ) ιδρύθηκε το 1988. Ο πολιτισμός, η παιδεία και η κοινωνική πρόνοια αποτελούν τους βασικούς τομείς δράσης του Ιδρύματος όπως αυτοί τέθηκαν από τον Ιδρυτή του ενώ για την εκπλήρωση των κοινωνοφελών του σκοπών το Ίδρυμα επιδιώκει την ανάπτυξη συνεργασιών με στόχο τον πολλαπλασιασμό του κοινωνοφελούς. Στον τομέα του πολιτισμού και της παιδείας το Ίδρυμα σχεδιάζει δικά του προγράμματα και αναλαμβάνει δράσεις και πρωτοβουλίες όπως είναι η αξιοποίηση των συλλογών και των ιστορικών αρχείων που βρίσκονται στην κατοχή του, η συστηματική ενίσχυση των δημόσιων και δημοτικών βιβλιοθηκών και η διοργάνωση σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς μέσης εκπαίδευσης ενώ στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας το Ίδρυμα επικεντρώνεται στον τομέα της δημόσιας υγείας και στην οικονομική υποστήριξη φορέων που στηρίζουν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Το «Ίδρυμα Αθηνάς Ι. Μαρτίνου»

Το Ίδρυμα Αθηνάς Ι. Μαρτίνου ιδρύθηκε το 2021 με σκοπό την ενίσχυση μη κερδοσκοπικών οργανισμών με δράση στην Ελλάδα. Το Ίδρυμα πραγματοποιεί δωρεές στους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας, της υγείας, της παιδείας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Πρόκειται για έναν κοινωνοφελή οργανισμό που, πέραν της πανελλαδικής του εμβέλειας και διατομεακής κάλυψης, δίνει έμφαση σε θέματα που αφορούν στη θάλασσα. Το Ίδρυμα έχει στον πυρήνα της αποστολής του την έμπρακτη υποστήριξη και την κινητοποίηση οργανισμών, επιδιώκοντας να πολλαπλασιάζει τα οφέλη των δωρεών που πραγματοποιεί. Για τον λόγο αυτό, θέτει ως προτεραιότητα τη δημιουργία συνεργασιών ποικίλων μορφών. Σύμφωνα με την κοινωνοφελή στρατηγική του Ιδρύματος, εκτός από δράσεις που σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με τη θάλασσα, υποστηρίζονται δράσεις πανελλαδικής εμβέλειας και εθνικής σημασίας. Εκτός από δωρεές, το Ίδρυμα πραγματοποιεί και υποτροφίες, με κυρίαρχη τη θεματική της θάλασσας.

Το «The Hellenic Initiative Canada (THI Canada)»

Το THI Canada είναι ένας μη κερδοσκοπικός, φιλανθρωπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2016 με σκοπό τη συγένηση πόρων στον Καναδά και την διάθεσή τους σε έργα που συμβάλουν στην ευημερία των Ελλήνων. Η αποστολή του THI Canada είναι να κινητοποιήσει τη γενναιοδωρία των Καναδών και Ελλήνων της διασποράς προς τη δημιουργία προγραμμάτων που συμβάλουν στην ανακούφιση της φτώχειας παρέχοντας τρόφιμα και άλλα βασικά είδη πρώτης ανάγκης, που προάγουν την υγεία παρέχοντας ιατρικές υπηρεσίες και που προωθούν την παιδεία παρέχοντας υποτροφίες και άλλες μορφές οικονομικής βοήθειας σε φοιτητές για παρακολούθηση μαθημάτων στον Καναδά και την Ελλάδα.

Το THI Canada συνεργάζεται με αξιόπιστους, υπεύθυνους και διαφανείς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στην Ελλάδα για τη δημιουργία προγραμμάτων που παρέχουν τροφή, στέγη και ιατρική βοήθεια σε ευάλωτα άτομα και οικογένειες. Το THI Canada υποστηρίζει επίσης ευάλωτες ομάδες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως στην περίπτωση των πρόσφατων πυρκαγιών στην Αττική και τη Βόρεια Εύβοια ή την εισροή προσφύγων στην Ελλάδα από την Ουκρανία.

Το THI Canada είναι μέλος του THI Worldwide, ενός παγκόσμιου κινήματος της ελληνικής διασποράς που ιδρύθηκε το 2012 για να επενδύσει στο μέλλον της Ελλάδας μέσω της ανακούφισης από την κρίση και ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Το «Helidoni Foundation»

Το Helidoni Foundation ιδρύθηκε στις Η.Π.Α. στα τέλη του 2019 από τους Δημήτρη & Sarah Georgakopoulos, εκπληρώνοντας την επιθυμία τους να προσφέρουν πίσω στην κοινωνία και να συμβάλουν με αυτόν τον τρόπο στην επίλυση σημαντικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το Helidoni δραστηριοποιείται κατά κύριο λόγο στην Ελλάδα, υποστηρίζοντας πρωτοβουλίες σε κάθε στάδιο ανάπτυξης – από τη σύλληψη της ιδέας ως την υλοποίησή της, μέχρι και τη λειτουργική και οικονομική βιωσιμότητα του οργανισμού – ώστε το έργο τους να έχει το δυνατόν μεγαλύτερο, ποσοτικά και χρονικά, θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία.

Οι ωφελούμενοι του Ιδρύματος είναι ως επί το πλείστον μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, οι οποίες έχουν στον πυρήνα της αποστολής και των δράσεων τους τη βιωσιμότητα και την κυκλική οικονομία, υιοθετώντας και εφαρμόζοντας παράλληλα αρχές συστημικής αλλαγής στο πεδίο δραστηριότητάς τους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το Helidoni παρουσιάζει η κοινωνική επιχειρηματικότητα, έχοντας υποστηρίξει μεγάλο αριθμό πρωτοβουλιών και οργανισμών παρόμοιου σκοπού, τόσο με δωρεές όσο και με μη χρηματικούς πόρους όπως συμβουλευτική, δικτύωση και ενεργή συμμετοχή στο σχεδιασμό και υλοποίηση έργων.

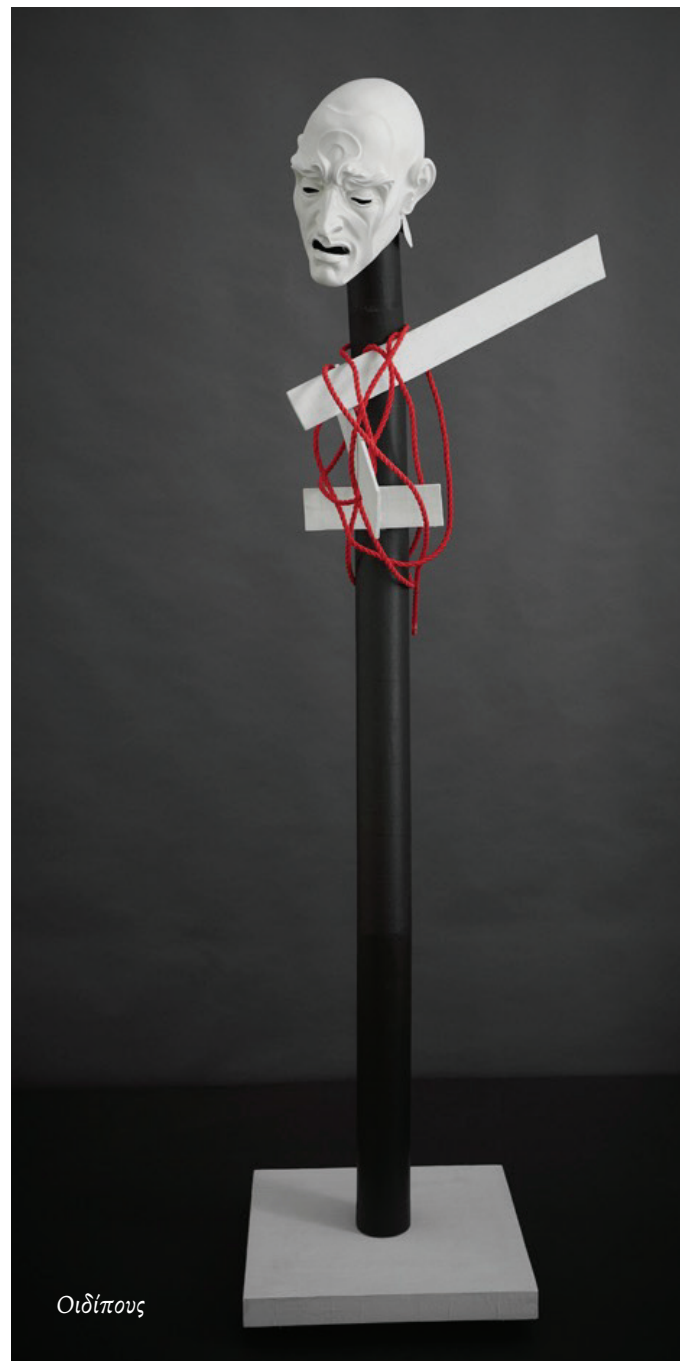
Υπ-εικονίσεις

Το Εργαστήριο Σκηνικής Πράξης και Λόγου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών συνδιοργανώνει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, την εικαστική έκθεση του γλύπτη Μάνου Ποντικάκη με τίτλο «Υποκριτές. Προσώπων όψεις και φωνές». Τα εγκαίνια της έκθεσης έγιναν την Τετάρτη 3 Απριλίου στην αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πατρών. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 30 Απριλίου 2024, με ελεύθερη είσοδο και έχει στόχο να εμπλέξει το κοινό σε μια επιστημονική, καλλιτεχνική και παιδαγωγική εμπειρία που συνδέει το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο με τον Σύγχρονο Ελληνικό Πολιτισμό της χώρας μας, μέσα σε ένα χώρο πολιτισμικής αναφοράς, το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών.

Επιστημονικός και Καλλιτεχνικός συντονισμός: Άγης Μαρίνης, Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής του «Εργαστηρίου Σκηνικής Πράξης και Λόγου» (ΕΣΠΛο), Κάτια Σαβράμη, Χορολόγος, Αναπληρώτρια καθηγήτρια του του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών και μέλος του ΕΣΠΛο, Γιάννα Ροϊλού, διδάσκουσα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, και μέλος του Εργαστηρίου Σκηνικής Πράξης και Λόγου.

Σάτυρος

Οιδίπους

Αντιγόνη

Πενθέας

«ΥΠΟΚΡΙΤΕΣ, ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΦΩΝΕΣ»

ΜΑΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΚΗΣ
ΓΛΥΠΤΗΣ

ΩΣΠΕΡ ΗΜΕΙΣ ΑΛΛΑ, ΚΑΤΑ ΒΑΘΟΣ,
ΗΜΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ

Το θεατρικό προσωπίο είναι ένα κέλυφος εαυτού με τη μορφή προσώπου, σαν το σκάφος μουσικού οργάνου που εκπέμπει τον λόγο ως ήχο της σκέψης. Αλλά και σαν καλοτάξιδο σκαρί μεταφέρει το φιλοσοφικό συλλογισμό του ποιητή με ασφάλεια στο πέλαγος της κοινής λογικής. Είναι ένα τεχνούργημα που άμα τη εμφανίσει καλείται να θέσει πειστικά, ερωτήματα και προβληματισμούς που αφορούν τις ανθρώπινες σχέσεις. Δεν είναι η απάντηση που πρέπει να είναι πειστική, εδώ παραδόξως πρέπει να τεθεί το ερώτημα με τρόπο πειστικό και άξιο αναστοχασμού, καθώς την απάντηση καλείται να δώσει ο θεατής.

Και όλα αυτά από απόσταση ασφαλείας, όση είναι αυτή που χωρίζει τη ζωή από τον θάνατο και το παρόν από ένα απροσδιόριστο μυθικό παρελθόν. Καθώς αναστημένα πρόσωπα του δράματος και του μύθου έρχονται από το εκεί και το τότε, τώρα δα μπροστά μας, στο πλαίσιο μιας εντελέχειας όπου αυτός που φορά τη μάσκα της Αντιγόνης επί παραδείγματι, γίνεται αυτή και μας μιλά από το κέντρο της θεατρικής ορχήστρας, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την ταυτότητα του υποκριτή, αφού αποκρύπτει το φύλο και τον ιδιωτικό του βίο, προσδίδοντας ένα μέγεθος στη φωνή και στην παρουσία αλλά και προστατεύοντάς τον από την ύβρη που διαπράττει, υποδυνάμενος μια θεότητα. Ο άνδρας φαίνεται γυναικεία, ο άνθρωπος, θεός. Ο γνωστός γίνεται άγνωστος, ο μικρός, μεγάλος, κι εγώ ένας άλλος.

ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κάπως έτσι λοιπόν άρχισε να εδραιώνεται και η δική μου πεποίθηση ότι ο λόγος αυτός, ένα κείμενο που λέγοντας αυτά εννοεί κάποια άλλα, γράφτηκε για να παιχτεί από πλάσματα-ανθρώπινες επινοήσεις, άκαμπτες, ατελείς και υποβλητικές, που κρύπτουν κάτι για να φανερώσουν κάτι άλλο. Από αγάλματα που ζωντανεύουν, σαν ανάμνηση μιας παιδικής κούκλας, και όχι από γυμνά αναγνωρίσιμα πρόσωπα που φέρουν στη σκηνή τον δημόσιο βίο τους να ανταγωνίζεται τον ρόλο, αφού μετατοπίζουν το ενδιαφέρον του κοινού από την ουσία του έργου σε ανούσια κριτική της υποκριτικής ικανότητας του ηθοποιού-πρωταγωνιστή και ανούσια σχόλια περί την παράσταση. Αυτά πάντα υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν, όμως το προσωπίο γοητευτικό, αναπροσανατολιστικό, τα διαγράφει αυτά την ώρα της παράστασης και αφήνει την πλοκή να συνεπάρει τον θεατή, κάνοντάς τον συμμετέχο σε έναν κοινωνικό προβληματισμό.

Η μεταφορά, η παρομοίωση και η προσωποποίηση αποτελούν κορυφαία λειτουργία του ανθρώπινου νου προκειμένου αυτός πλάθοντας μύθους να βρει τη θέση του στον κόσμο. Αυτή η παιχνιδιστική νοητική λειτουργία βοηθά στην κατανόηση του γεγονότος και του περιβάλλοντος, καταφεύγοντας σε μια συνειρμική αναζήτηση του παρόμοιου, αυτής της πιο κοντινής εμπειρίας που έχει καταγραφεί στη μνήμη με την αίσθηση μιας απροσδιόριστης ομοιότητας. Αυτό το «κάτι μου θυμίζει», «να δεις σαν ποιον μοιάζει». «Ο συμμαθητής τους μοιάζει κάποιον γόη του σινεμά»

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ

Τα προηγούμενα είναι σκέψεις και συλλογισμοί που προβάλλουν κατά τη διάρκεια του διαλόγου του νου με τα ακροδάκτυλα πάνω στο υλικό, άλλοτε πιέζοντας άλλοτε χαϊδεύοντας, λειαινώντας μέχρι αυτό να πάρει την τελική του μορφή, καθώς ωριμάζει στην πορεία σαν ιδέα. Μπορώ να δημιουργήσω εικόνες του ανάγλυφου του τοπίου, και το πρόσωπο είναι ένα τέτοιο, στο μυαλό μου έχοντας οδηγό την ερμηνεία των λέξεων και τον αντίλο της φωνής. Ποιο πρόσωπο άραγε θα μπορούσε να ξεστομίσει όλα αυτά; Σ' αυτή την απόφαση που καλούμαι να πάρω για την όψη αυτού του άλλου που μας απευθύνεται, δεν υπάρχουν πολλές σιγουριές, παρά μόνο ισχυρή διαίσθηση και η πολύτιμη συνδρομή του ηθοποιού, με τη χροιά της φωνής και τη σωματική του παρουσία. Πώς άραγε να έχει κανείς βεβαιότητα σε αυτή την απόπειρα κατανόησης του τεχνάσματος ενός παιχνιδιού παραπλάνησης, που πάντα θα κρύβει και θα κρύβεται!

Τα πλάσματα αυτά, λευκά ή έγχρωμα, με αυτό το συμβολικό σώμα-βάθρο, είναι παραβολικές υπάρξεις που εκφράζουν επιθυμία να πάρουν σάρκα και οστά, σαν θέληση των ιδίων των ηρώων να σταθούν πάνω σε ένα δικό τους σώμα, αποκτώντας κατ' αυτό τον τρόπο ανεξάρτητη υπόσταση. Υλοποιώντας αυτή την ποιητική σωματοποίηση, προχωρώ σ' έναν υπαινιγμό τον οποίο έχω εξαρχής υπόψη μου και αφορά τις σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στις μάσκες, στις κούκλες και στα αγάλματα. Αυτές οι τρεις προσεγγίσεις της ανθρώπινης υπόστασης έχουν παίξει –και εξακολουθούν– σημαντικό ρόλο στην ερμηνεία του κόσμου, ως μέσα αναπαράστασης, αφήγησης και παραγωγής προτύπων και πολιτισμού. Έχω την αίσθηση ότι άνθρωπος, κούκλες, μάσκες και αγάλματα ορίζουν τις κορυφές μιας ισόπλευρης πυραμίδας, που στο κέντρο της παράγεται ζωή: η κοινωνική ζωή του homo ludens, που πάντα θα παίζει αναζητώντας το νόημά της.

Οι κούκλες ως παιδικό παιχνίδι, κουκλοθέατρο, αλλά και μανεκέν βιτρίνας, μοντέλο πάνω στο οποίο θα προβληθούν νέες τάσεις, προσθέτοντας βεβαίως τα ρομπότ και τις ερωτικές κούκλες, οι μάσκες ως τελετουργικά αντικείμενα, θεατρικά προσώπια, κοινωνικά πρόσωπα, αλλά και θεραπευτικές μορφές ενός λυτρωτικού Άλλου στον χώρο της ψυχοθεραπείας, τα αγάλματα ως μνημεία που εξόχως προβάλλουν πρότυπα κοινώς αποδεκτά, ορθωμένα σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, σε κοινή θέα και όλα εκείνα τα αγαλματένια κορμιά των διαφημίσεων μας εισάγουν στον τόσο γοητευτικό και απατηλό κόσμο της μίμησης.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Η δημιουργία του έργου που παρουσιάζεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών «Υποκριτές, Προσώπων όψεις και φωνές», και στις συναντήσεις μου με τους ήρωες της αρχαίας τραγωδίας, που πραγματοποιήθηκαν χωρίς τους πιεστικούς όρους μιας παράστασης, που θα αφορούσαν οικονομικο-χρονικούς περιορισμούς και άλλα ζητήματα που συνήθως φέρνουν το αποτέλεσμα στο μέτρο των δυνατοτήτων μιας παραγωγής. Έχουν τουναντίον όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά μιας προσωπικής επαφής, αφού η έρευνα για την απόδοση των χαρακτηριστικών της μορφής ενός ήρωα ή της ηρωίδας ενός θεατρικού έργου απαιτεί μια συνομιλία, μια βαθύτερη γνωριμία που θα επιτρέψει κάτι τέτοιο, υπό μορφή ιδιότυπων συνεντεύξεων μέσα από τα κείμενα. Αυτά τα ραντεβού λοιπόν έμελλε να γίνουν σ' ένα περιβάλλον εξόχως αντιφατικό, που αφενός ευνοούσε τις εσωτερικές αναζητήσεις προσφέροντας άφθονο χρόνο, αφετέρου τις επέβαλλε, και μάλιστα με βάνανυσο τρόπο, αφού απαγορευόταν κάθε κοινωνική επαφή κατά την περίοδο της πανδημίας. Έτσι λοιπόν, σε αυτό το χρονικό διάστημα και το κλίμα διαρκούς έντασης, ολοκληρώθηκαν τα έργα αυτά, ως ενθύμια μιας πρωτόγνωρα δύσκολης περιόδου για τη ζωή στον πλανήτη. Μετουσίωση του τραγικού την ώρα που αυτό συνέβαινε. Χωρίς ηθοποιούς, αλλά με μάσκες, υποκριτές και πρωταγωνιστές. Τραγικό δράμα που παιζόταν χωρίς πρόβες σε κάθε σπίτι, σε κάθε οικογένεια, μέσα σε κάθε άνθρωπο.

Ηλέκτρα

Ορέστης

Μια έκθεση είναι μια συνάντηση, μια συνομιλία... συνήθως ανάμεσα στον επισκέπτη και στο έκθεμα. Το γλυπτό μιλά, αν σταθείς στη σιωπή και το ακούσεις. Διηγείται τη δική του πλευρά της ιστορίας, την δική του εκδοχή.

Αυτή η σιωπηλή συνομιλία με γοήτευσε, όταν συζητούσαμε τη δημιουργία της έκθεσης έναν χρόνο πριν. Και με γοήτευσε το ίδιο αναπόφευκτα και η ερώτηση που φυσιολογικά έπεται: Αν αυτή η σιωπηλή συνομιλία είχε φωνή, πώς θα μιλούσε και σαν τι θα μας έλεγε;

Η αλήθεια είναι ότι τα γλυπτά του Μάνου Ποντικάκη είναι ιδανικά για να δουλέψεις ως συγγραφέας με αυτά. Γιατί όταν τα κοιτάς σε κοιτούνε και το βλέμμα τους είναι τόσο σαγηνευτικό που σε τραβάει μέσα τους. Αυτή ακριβώς ήταν η πρώτη μας επαφή όταν επισκέφτηκα τον χώρο δουλειάς του Μάνου. Εκεί σταθήκαμε ο ένας, ή μάλλον η μια, απέναντι στον άλλο, δυο σώματα, το ένα ζωντανό, το άλλο πρόθυμο, ανυπόμονο θα έλεγα, να μιλήσει μέσα από το δικό του είδος ζωής.

Αυτή η πρώτη συνάντηση ήταν σιωπηλή. Υποβλητική. Ο ήχος είχε να κάνει με τον ίδιο τον Μάνο που με ταξίδεψε στη φαντασία του, στα συστατικά της έμπνευσης του, στον τρόπο δουλειάς του, στο πρακτικό μέρος της κατασκευής ενός προσώπου. Έτσι αυτή η πρώτη συνάντηση ήταν στην ουσία διπλή, συνάντηση με τα έργα και συνάντηση με τον καλλιτέχνη. Η δεύτερη, η συνάντηση με τον καλλιτέχνη, πήρε τη μορφή μιας καλλιτεχνικής συν-ζήτησης που ξεκίνησε από την ελληνική αρχαιότητα, πέρασε μέσα από τη θωριά μιας παλιάς, αθώας Ελλάδας, όπως ζει και αναπνέει ακόμη τις μνήμες των παιδικών μας χρόνων, και κατέληξε στο, ίσως όχι τόσο αθώο, σήμερα.

Ακολούθησε μια σειρά συναντήσεων με τα έργα, αυτή τη φορά μέσα από φωτογραφίες. Με το κάθε έργο χωριστά. Σ' αυτή τη σειρά των επαφών πιο προσωπικών, που είχαν τη μορφή σιωπηλών εξομολογήσεων σχεδόν, τον πρώτο λόγο είχαν τα μάτια που κατέγραφαν όσο πιο σχολαστικά μπορούσαν κάθε γραμμή, κάθε χρώμα, όγκο ή σκιά. Κατέγραφαν και αποκωδικοποιούσαν ... αναζητούσαν τα ψήγματα της ιστορίας του κάθε προσώπου, αλλά και τα ψήγματα μιας ιστορίας που ψιθύριζαν όλα τα προσώπια μαζί. Μιας ιστορίας που πλάστηκε τελικά από τα υλικά που τα προσώπια έφεραν και τα υλικά που εγώ κουβαλούσα μέσα μου, κάποια μόνιμα και σταθερά και κάποια που δημιουργήθηκαν σε εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή του χρόνου.

Τειρεσίας

Έτσι, η ιστορία απέκτησε ένα σχήμα κι ένα περιεχόμενο. Έγινε συγκεκριμένη και μίλησε για την εξουσία μέσα από τα λευκά πρόσωπα των ανδρών, το χρυσό των θεών και τις όλο χρώμα όψεις των γυναικών.

Η εξουσία είναι γένους θηλυκού. Ειρωνεία; Ίσως...

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ιστορίας εντάχθηκαν οι επιμέρους φωνές των προσωπείων. Οι θεοί με το πρόσωπο του Διόνυσου, οι άνδρες ηγέτες με τα λευκά πρόσωπα του Αγαμέμνονα, του Ιάσωνα, του Κρέοντα, οι χοροί, ένας ανδρικός και ένας γυναικείος. Όλοι αυτοί μιλούν με λόγια που μας έχουν παραδοθεί μέσα από τα αρχαία κείμενα, εκπροσωπώντας τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται και επιβάλλεται η εξουσία σε όλο το φάσμα της ιεραρχίας της.

Στην άκρη άκρη αυτού του σχήματος στέκονται τα προσωπεία των γυναικών. Κλυταιμνήστρα, Αντιγόνη, Μήδεια. Ισορροπούν επικίνδυνα ανάμεσα σε μια στενή λωρίδα γης και στον γκρεμό της λήθης. Πολλοί θα ήθελαν να τις έχουν σπρώξει στον γκρεμό, να τις έχουν διώξει από τη μνήμη μας, να πάψουν να μας θυμίζουν το διαφορετικό, αυτό που η εξουσία δεν επιθυμεί... το βαθιά ανθρώπινο. Αυτά τα προσωπεία έχουν τη δική τους φωνή. Μια φωνή που μιλά για όλα αυτά που είναι βασικά στον άνθρωπο, τον έρωτα, τον θάνατο και την τύχη της γυναίκας σε έναν κόσμο που έχει γίνει πια βαθιά απάνθρωπος. Που του έχουμε επιτρέψει να γίνει βαθιά απάνθρωπος.

Κλυταιμνήστρα

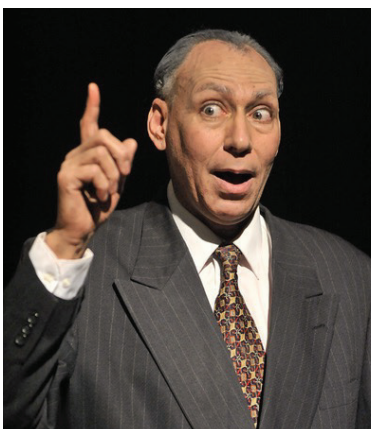
Αγαμέμνων

«Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΣ ΔΙΝΕΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ.»

Συνέντευξη με τον **RONALD RAND**
Fulbright Specialist Scholar και Visiting Guest Professor
Solo Performing Artist

στην **KATIA ΣΑΒΡΑΜΗ**
Χορολόγο, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Ο Ronald Rand διδάσκει υποκριτική ως επισκέπτης καθηγητής του Ιδρύματος Fulbright για έξι εβδομάδες στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Έχει παρουσιάσει το *LET IT BE ART!* για 24 χρόνια, σε 26 χώρες, σε τρεις Off-Broadway παραγωγές με επαινετικές κριτικές, στους Παγκόσμιους Θεατρικούς Ολυμπιακούς Αγώνες και σε πάνω από εκατό θέατρα, φεστιβάλ και πανεπιστήμια. Έχει εμφανιστεί σε περισσότερες από 100 ταινίες, με ηθοποιούς όπως οι Tom Cruise, Sean Connery, Angelica Huston και Christopher Plummer, και σκηνοθετήθηκε από τον Robert Redford στο *Quiz Show*. Είναι ο ιδρυτής και εκδότης της εφημερίδας *THE SOUL OF THE AMERICAN ACTOR*.

Αγαπητέ κύριε Rand καλωσορίσατε στην Ελλάδα και στην πόλη μας, την Πάτρα! Πέρα από τη συνεργασία σας με το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου, παρουσιάσατε το έργο σας *Let it Be Art!* στο θέατρο «Λιθογραφείο», πριν από μερικές μέρες. Πείτε μας λίγα λόγια για το έργο και το πρόσωπο που υποδυθήκατε.

Καλησπέρα και σας ευχαριστώ για την όμορφη υποδοχή σας!

Το έργο που παρουσίασα είναι ένα ταξίδι στη ζωή ενός μεγάλου ανθρώπου που έζησε τον περασμένο αιώνα. Ο Χάρολντ Κλέρμαν (Harold Clurman) ήταν όχι μόνο κορυφαίος σκηνοθέτης, κριτικός και δάσκαλος στον χώρο του θεάτρου, αλλά και μέγας ανθρωπιστής. Είχα την καλή τύχη να είμαι μαθητής του και να γνωρίσω το έργο του ίδιου και των συνεργατών του από κοντά. Δημιούργησα το έργο και το υπηρετώ εδώ και 24 χρόνια, ώστε όχι μόνο η Αμερική, αλλά και όλος ο κόσμος να έχει την ευκαιρία να ακούσει τα λόγια και τις ιδέες αυτού του μεγάλου ανθρώπου. Το έργο *Let it Be Art!* μας ταξιδεύει στη ζωή του Κλέρμαν και, επίσης, μας φέρνει σε επαφή με τους ίδιους μας τους εαυτούς, πώς αντιλαμβανόμαστε τα όσα συμβαίνουν γύρω μας, ποια είναι η δική μας θέση στο περιβάλλον μας, και πώς μπορούμε να ζήσουμε συνειδητά, να κάνουμε τη διαφορά στον κόσμο μας.

Πώς εξελίσσεται αυτή η σόλο παράσταση; Υπάρχουν στοιχεία που οι θεατές ή γενικότερα οι σπουδαστές/μελετητές του θεάτρου θα πρέπει να έχουν υπόψη τους για να απολαύσουν το έργο σας;

Το έργο θα το περιέγραφα ως έργο «μετασχηματισμού». Κατά τη διάρκειά της μετασχηματίζομαι, μεταλλάσσομαι. Το καμαρίνι δεν είναι πλέον καμαρίνι, αλλά το δωμάτιο δημιουργίας (the creation room). Ο Χάρολντ Κλέρμαν και εγώ γινόμαστε ένα. Ο θεατής προσλαμβάνει την εμπειρία αυτή κατανοώντας και νοιώθοντας τον χαρακτήρα, τη συνείδηση, την ψυχή, το χιούμορ και το πάθος του Κλέρμαν στην εξέλιξη του έργου. Ο Κλέρμαν παίρνει την ανθρώπινη υπόστασή του, γίνεται άνθρωπος επί σκηνής. Μετασχηματισμός είναι αυτό που λαμβάνει χώρα στο έργο και αυτό που επίσης συμβαίνει στην καθημερινότητα του καθενός μας. Υπάρχουν και διδάσκονται τεχνικές, όπως για παράδειγμα το σύστημα Στανισλάφσκι (Stanislavsky), οι οποίες εκπαιδεύουν τον ηθοποιό να ζει τον ρόλο που υποδύεται. Αυτές οι τεχνικές και τα επί μέρους εργαλεία που τις συνθέτουν, και που διδάσκω και εγώ, παρουσιάζονται στην παράσταση.

Έχετε ασχοληθεί με το θέατρο σε όλες τις μορφές του, τη συγγραφή και τη διδασκαλία, και έχετε ταξιδέψει στο μήκος και στο πλάτος της γης. Πώς αξιολογείτε τις πολιτισμικές διαφορές που συναντάτε, σε σχέση με τις μεθόδους που διδάσκετε; Πώς επιτυγχάνεται το ταίριασμα της δημιουργικής εξέλιξης του ηθοποιού που διδάσκετε και πώς καλλιεργείται με το επιθυμητό που έχει οραματιστεί ο σκηνοθέτης στο έργο που ετοιμάζει;

Το πρώτο πράγμα και απαραίτητο στοιχείο επιτυχίας είναι η συνεργασία. Είναι ένα στοιχείο απαραίτητο για τον ηθοποιό, αλλά θα έπρεπε να είναι απαραίτητο σε κάθε μορφή σχέσεων και επαγγέλματος. Η τέχνη της επικοινωνίας και η ομαδική εργασία μάς δίνει τη δυνατότητα και τη δεξιοότητα να δημιουργούμε στο θέατρο και στη ζωή.

Ο σκηνοθέτης, από την πλευρά του πρέπει:

- Να γνωρίζει και να κατανοεί με ποιο τρόπο θα δώσει ζωή στο έργο και θα φέρει το κείμενο στο παρόν.
- Να αναγνωρίζει και να αξιολογεί (μέσω οντισιόν-ακρόαση και δοκιμών-προβών) τα δυνατά σημεία και τις δεξιότητες των ηθοποιών, προσαρμόζοντάς τα στο έργο και να βρει τον οργανικό παλμό της ομάδας.

Ανεξάρτητα από πολιτισμικές διαφορές, η μετάφραση σε μια παράσταση πολλές φορές είναι απαραίτητη για την κατανόηση της γλώσσας. Το έζησα αυτό όταν είδα την εξέλιξη ενός κωμικού έργου μου (LUV) που σκηνοθέτησα στο Σεράγεβο και που παίχτηκε για οκτώ χρόνια και είχε μεγάλη επιτυχία. Το κλειδί της επιτυχίας του έργου ήταν η συνεργασία της ομάδας, η συνεχής δημιουργικότητα έτσι ώστε να διατηρηθεί η φρεσκάδα στο χιούμορ.

Τέλος, να υπογραμμίσω ότι η ομορφιά του θεάτρου υπάρχει εκεί που άνθρωποι από διαφορετικούς πολιτισμούς, εμπειρίες, ηλικίες, εκπαίδευση συνεντρώνονται και δημιουργούν τέχνη.

Ως εκδότης της εφημερίδας *The Soul of the American Actor* έχετε πάρει συνεντεύξεις από δύο χιλιάδες ανθρώπους της τέχνης. Ανθρώπους με επιρροή, ανθρώπους που διακρίνονται και πολύ δημιουργικούς. Υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά ή ποιότητες που μπορεί να έχουν; Τι είναι αυτό που τους κάνει να ξεχωρίζουν;

Έχω πάρει συνεντεύξεις από σχεδόν 2.000 εξαιρετικούς ανθρώπους της τέχνης και του θεάτρου, των γραμμάτων και της εκπαίδευσης. Αυτό που τους συνδέει είναι το εζής: ο κάθε ένας από αυτούς και όλοι μαζί έχουν ανακαλύψει τι είναι εκείνο που κάνει «κλικ» μέσα τους, που τους συγκινεί, που τους κάνει επίσης να θέλουν να το εκφράσουν. Επιπλέον, οι άνθρωποι έχουν το θάρρος, την αποφασιστικότητα, την πειθαρχία και το πάθος να ακολουθήσουν αυτό που τους δίνει τη μεγαλύτερη εσωτερική ικανοποίηση και ευχαρίστηση στο κάλεσμα της τέχνης και της ζωής. Δηλαδή, νοιώθουν την ανάγκη να παρακινήσουν την ψυχή των άλλων ανθρώπων έτσι ώστε να κάνουν τον κόσμο καλύτερο.

Συνεργάζεστε μαζί μας, στο Τμήμα μας, και σας ρωτώ ποια είναι η εντύπωσή σας που βρίσκεστε σε ένα ελληνικό πανεπιστήμιο;

Είναι μεγάλη μου τιμή και μου δίνει χαρά και ικανοποίηση που είμαι μαζί σας. Το να είμαι εδώ ως Fulbright Specialist Scholar και Visiting Guest Professor, το θεωρώ προνόμιο, γιατί διδάσκω και συνεργάζομαι με φοιτητές και καθηγητές. Επιπλέον, το να βρίσκομαι στην πατρίδα του αρχαίου δράματος και κοιτίδα του δυτικού πολιτισμού, μου δίνει την δυνατότητα να δημιουργώ κανάλια επικοινωνίας και κοινής γλώσσας πολιτισμικής ανταλλαγής.

Για αυτό, αποφάσισα να δημιουργήσω μια παράσταση με τους φοιτητές (interactive, site /specific performance) με τον τίτλο *Living roots: Who We Are*. Όταν ήρθα στην Πάτρα επισκέφθηκα το Αρχαιολογικό Μουσείο, το οποίο μου έδωσε την έμπνευση να φέρω τους φοιτητές στο Μουσείο για να παρατηρήσουν και να εμπνευστούν, προκειμένου να δημιουργήσουν μια ιστορία για κάποιον άνθρωπο που ζούσε στην Πάτρα πριν 2.000 χρόνια.

Η παράσταση παρουσιάστηκε με επιτυχία μέσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα, την Παρασκευή, στις 5 Απριλίου 2024 το μεσημέρι, στο φουαγιέ του Συνεδριακού Κέντρου. Το εγχείρημα αυτό αγκαλιάστηκε με ενθουσιασμό από τους φοιτητές που συμμετείχαν, τους συμφοιτητές και τους καθηγητές τους αλλά και τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας που βρέθηκαν στον χώρο, δημιουργώντας μια στιγμή αλληλόδρασης και επικοινωνίας!

Σας ευχαριστώ πολύ, είναι μεγάλη μου ευχαρίστηση να συνεργάζομαι μαζί σας!

«ΟΤΙ ΑΓΑΠΑΜΕ ΝΑ ΤΟ ΠΟΤΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΘΑ ΑΝΘΙΣΕΙ...»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ

Η Έφη Κιτσαντά είναι ηθοποιός. Μεγάλωσε στην Πάτρα, όπου σπούδασε Φιλολογία. Ζει και εργάζεται μόνιμα στη Νέα Υόρκη.

Ποιες είναι οι καλύτερες αναμνήσεις για σας από τα προπτυχιακά σας χρόνια;

Δεν θα σας κρύψω ότι η μετάβασή μου από μαθήτρια σε φοιτήτρια ήταν μια αρκετά δύσκολη διαδικασία, στην οποία και άργησα πολύ να ενταχθώ. Ωστόσο, αγαπώ πολύ το Πανεπιστήμιο Πατρών, θυμάμαι την εμπειρία των πρώτων διαλέξεων σε μαθήματα που δεν ήξερα ότι θα γίνονταν τα αγαπημένα μου κάποια στιγμή, που τα παρακολούθησα με πολύ ενδιαφέρον και ενθουσιασμό. Έκανα κάποιους φίλους με τους οποίους συνδεόμαστε έως σήμερα και χαίρομαι να παρακολουθώ την εξέλιξή τους. Τέλος, θα ήθελα να πω ότι παρά το ότι μεγάλωσα στην Πάτρα και σπούδασα στην πόλη μου, το να πηγαίνω στο campus ήταν μια ξεχωριστή εμπειρία, η τοποθεσία του Πανεπιστημίου μας το κάνει αρκετά ιδιαίτερο, καθώς βρίσκεται μες στη φύση, σε μια ησυχία κι απομόνωση.

Πώς αποφασίσατε να ασχοληθείτε με τον κλάδο της φιλολογίας;

Καλώς ή κακώς, το βασικό κίνητρο ήταν το γεγονός ότι ήμουν αρκετά καλή στα φιλολογικά μαθήματα στο σχολείο. Μου άρεσαν πολύ τα αρχαία ελληνικά, τα λατινικά και η λογοτεχνία. Έτσι ήρθε και η Φιλολογία ως επιλογή στο μηχανογραφικό.

Πώς προέκυψε η υποκριτική στη ζωή σας;

Ήξερα ότι θέλω να γίνω ηθοποιός από πολύ μικρή ηλικία και ήμουν αρκετά τυχερή στο σχολείο να έχω δασκάλους που με ενθάρρυναν προς αυτή την κατεύθυνση. Ωστόσο «άργησα» να σπουδάσω υποκριτική, γιατί άκουγα για χρόνια τόσους ανθρώπους γύρω μου να μιλούν για το ανασφαλές του επαγγέλματος, αλλά ευτυχώς το τόλμησα, με τη στήριξη της οικογένειάς μου, και άλλαξε η πορεία της ζωής μου.

Τι σας αρέσει να κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Μου αρέσει πολύ να τρέχω, να βρίσκομαι στη φύση, να πηγαίνω σε μουσεία, σε εκδηλώσεις, να διαβάζω βιβλία και να τραγουδάω. Δεν μου αρέσει να κάθομαι. Μου αρέσει συνέχεια να κάνω κάτι, να ασχολούμαι με κάτι.

Ποια είναι τα όνειρά σας για το μέλλον;

Αυτή τη στιγμή βρίσκομαι στη Νέα Υόρκη, όπου ζω και εργάζομαι ως δασκάλα Ελληνικών και ως ηθοποιός. Ονειρεύομαι να χτίσω μια βάση εδώ, και στον κλάδο της εκπαίδευσης και σε εκείνον του θεάτρου, να κερδίσω όσο πιο πολλές εμπειρίες από αυτόν τον τόπο, να συνομιλήσω και να συνεργαστώ με ταλαντούχους και δημιουργικούς ανθρώπους. Το μεγαλύτερο μου όνειρο, όμως, είναι να κάνω θέατρο στα ελληνικά, στον τόπο μου και στη γλώσσα μου.

Τι θα συμβουλευάτε έναν νέο που θέλει να ασχοληθεί με τη φιλολογία και την ηθοποιία;

Να συμπεριφερθεί και στους δύο αυτούς κλάδους με αγάπη και σεβασμό, γιατί αυτά τα δύο αντικείμενα συνδέονται βαθιά και μπορούν να υπηρετήσουν το ένα το άλλο. Εγώ προσωπικά σκεφτόμουν για χρόνια πιο μονόπλευρα, έπιανα το ένα κι άφηνα το άλλο. Ε, κατάλαβα ότι δεν χρειαζόταν. Μπορούν να γίνουν και τα δύο παράλληλα και η ζωή θα δείξει προς τα πού θα «γείρει η ζυγαριά». Όλα γίνονται! Ό,τι αγαπάμε να το ποτίζουμε και θα ανθίσει...

ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ, ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΟΡΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΒΙΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Ήταν Οκτώβριος του μακρινού πια 1981 όταν ταξίδεψα στην Πάτρα από μια μικρή κωμόπολη της Ανατολικής Πελοποννήσου, το Λεωνίδιο, για να σπουδάσω στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών. Ήταν η σχεδόν αναμενόμενη επιλογή σπουδών εκείνα τα χρόνια για κάποιον που του άρεσαν τα Μαθηματικά και σχετικά κοντά στη γενέθλια κωμόπολη, αν και κάπως «ανάποδα», αφού απαιτούσε δύο λεωφορεία. Η Πάτρα ήταν φιλόξενη πόλη και πρόσφερε εμπειρίες και συγκινήσεις στην παρέα που γρήγορα δημιουργήσαμε με πυρήνα αρρένων τον Αντώνη, τον Γιώργο, τον Γιώργο, τον Γιώργο και τον Χρήστο αλλά και τον Γιάννη και τον Θοδωρή. Η πόλη ήταν ευχάριστη με κύρια διασκέδαση τις ταβέρνες που τιμούσαμε συχνά οι παρέες συμφοιτητριών και συμ-

φοιτητών. Όταν επέστρεψα στη δεκαετία του '90, η πόλη των φοιτητικών χρόνων μου φάνηκε πολύ αλλαγμένη, εξελιγμένη προς το καλύτερο – με περισσότερη ζωή. Τα χαρακτηριστικά της που είχαν αποτυπωθεί στη μνήμη μου, όπως τα θυμόμουν από τη δεκαετία του '80, φάνταζαν στο μυαλό μου κάπως αρχαϊκά. Υποθέτω ότι ήταν μια εντύπωση που θα αποκόμιζε κανείς από όλες τις ελληνικές πόλεις – στην Πάτρα το ένιωσα πιο έντονα.

Γυρνώντας πίσω στο χρόνο, στα πρώτα εκείνα χρόνια των σπουδών μου, στα μάτια μου το νεαρό τότε Πανεπιστήμιο Πατρών είχε συνιστώσες συντήρησης αλλά και πρωτοπορίας. Η φυσιογνωμία κάθε οργανισμού διαμορφώνεται από τους ανθρώπους του. Όλοι οι άνθρωποι ενός Πανεπιστημίου, Διοίκηση, Καθηγητές, Διοικητικό Προσωπικό και φυσικά οι φοιτήτριες και οι φοιτητές του συμβάλουν στη διαμόρφωση αυτής της φυσιογνωμίας. Τα πανεπιστήμια εκπέμπουν αυτά τα μπερδεμένα μηνύματα τα οποία λάμβανα και εγώ ως προπτυχιακός φοιτητής στη Σχολή Θετικών Επιστημών. Και αφού η εργασία και μεγάλο μέρος της ζωής μου συνεχίστηκε σε πανεπιστήμια, μου είναι εύκολο να συγκρίνω το τότε με το σήμερα. Εκ των υστέρων λοιπόν, λυπάμαι που δεν υπήρχε βαθύτερη διεπιστημονική προσέγγιση στις σπουδές μας – όχι μόνο στο Τμήμα Μαθηματικών –, και βέβαια η έλλειψη παρουσίας της ευρωπαϊκής ιδέας που σήμερα είναι σημαντική συνιστώσα με τα διάφορα ερευνητικά προγράμματα και κυρίως με το πρόγραμμα Erasmus+. Ζηλεύω, λοιπόν, κάπως αναδρομικά είναι η αλήθεια, τους σημερινούς φοιτητές.

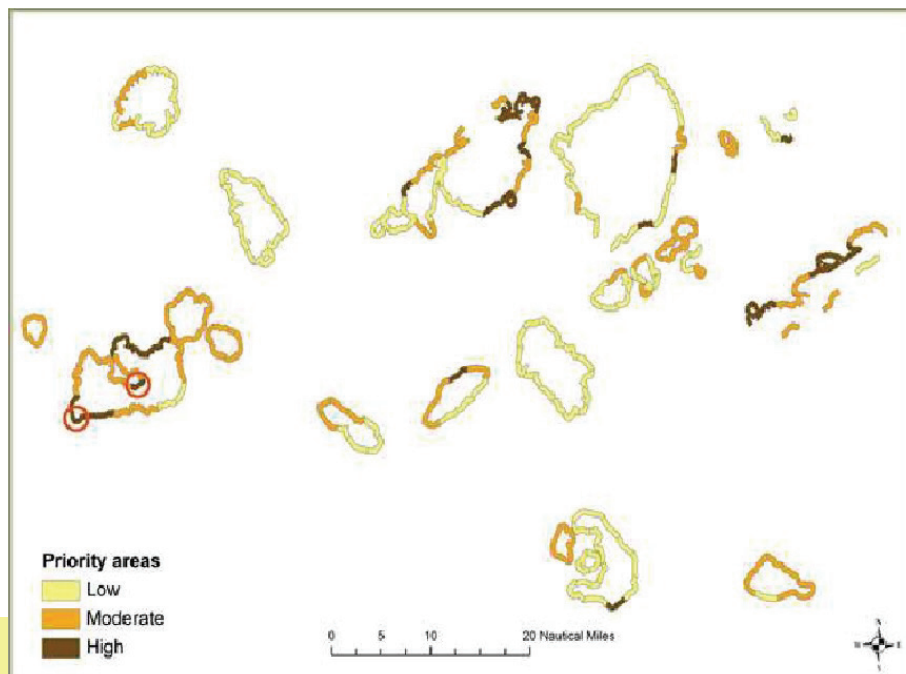
Η πρωτοπορία και η καινοτομία, που ήταν παρούσες στο Πανεπιστήμιο Πατρών, ανέσυραν και διατήρησαν στην επιφάνεια την επιθυμία για μεταπτυχιακές σπουδές, που υπήρχε από τα χρόνια που ήμουν μαθητής του Λυκείου Λεωνιδίου. Η επιθυμία αυτή ήταν αδιαμόρφωτη και ομιχλώδης στην αρχή. Άρχισε να ξεκαθαρίζει όταν πήρα το μάθημα «Εισαγωγή στη Θεωρία Υπολογισμού και Αλγορίθμων» του Καθηγητή κυρίου Δευτέρη Κυρούση. Σκέφτηκα ότι αυτό το αντικείμενο θα ήταν ενδιαφέρον για να ασχοληθώ επιστημονικά στη ζωή μου: «Θεωρητική Επιστήμη Υπολογιστών». Ο Δευτέρης Κυρούσης με σπουδές ο ίδιος στο UCLA με ένα διάσημο Έλληνα

καθηγητή Μαθηματικής Λογικής, τον Γιάννη Μοσχοβάκη, σχεδόν απαίτησε να συνεχίσω τις σπουδές μου στις ΗΠΑ. Αυτό και έκανα με την καθοδήγηση και ενός άλλου τότε καθηγητή μου, του κυρίου Σταύρου Παπασταυρίδη που επίσης είχε το διδακτορικό του από το Princeton.

Κατάφερα λοιπόν να πάρω υποτροφία (teaching assistantship) από το Πανεπιστήμιο του Tennessee στο Knoxville στις ΗΠΑ, όπου ένα χρόνο πριν είχε βρεθεί με επιστημονική άδεια ένας άλλος καθηγητής μου, ο κύριος Γεώργιος Δάσιος. Η ενθάρρυνση των καθηγητών μου ήταν καιρίας σημασίας και με βοήθησε να συνεχίσω τις μεταπτυχιακές σπουδές μου. Στο Tennessee δεν ασχολήθηκα τελικά με τη Θεωρητική Επιστήμη Υπολογιστών αλλά ανακάλυψα την Μαθηματική Οικολογία, ένα κλάδο των Μαθηματικών και της Οικολογίας σχεδόν άγνωστο τότε στη χώρα μας. Ξαφνικά βρήκα πολύ ενδιαφέρον να προσπαθείς να μελετήσεις ζώα και φυτά και τις αλληλεπιδράσεις τους και το καθένα από αυτά να είναι μια εξίσωση σε ένα σύστημα διαφορικών εξισώσεων. Το Πανεπιστήμιο του Tennessee μαζί με το κοντινό Εθνικό Εργαστήριο του Oak Ridge ήταν από τα τρία – τέσσερα hot spots στις ΗΠΑ για να ασχοληθεί κάποιος με τους διάφορους κλάδους της Θεωρητικής Οικολογίας. Όλες οι επιστήμες προσφέρουν στον άνθρωπο και η Οικολογία έχει σημαντική θέση σε αυτή την προσφορά η οποία έχει γίνει ακόμα σημαντικότερη στο φως της Πλανητικής Αλλαγής.

Η επιστημονική πορεία συνεχίστηκε βασισμένη πιστεύω ακλόνητα στη γνώση και την κουλτούρα που καλλιεργήθηκε εκείνα τα πρώτα χρόνια των σπουδών στην alma mater, το Πανεπιστήμιο Πατρών. Απόκτησα ένα Διδακτορικό στο Τμήμα Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Μυτιλήνη του οποίου ερευνητικό κομμάτι έλαβε χώρα και στο Τμήμα Βιολογίας του Imperial College, στο Ascot της Μεγάλης Βρετανίας. Λίγα χρόνια αργότερα εκλέχτηκα Δέκτορας στο νυν Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλασσιών Βιοεπιστημών, όπου τώρα υπηρετώ ως Αναπληρωτής Καθηγητής.

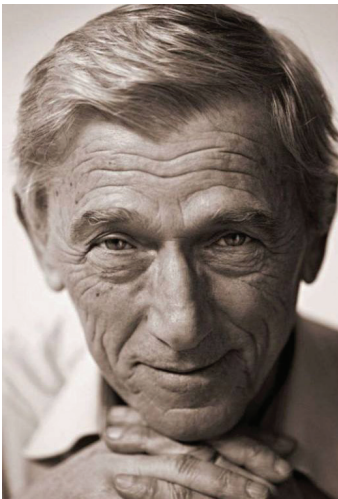
Γυρίζω πια στην Πάτρα με νοσταλγία και περνώ συχνά για να ριζώ μια ματιά σε εκείνο το κτίριο που εμείς τότε ονομάζαμε T(αχύρρυθμο). Θαυμάζω την εξέλιξη του Πανεπιστημίου μου και η επίσκεψη αυτή είναι μια ελάχιστη έκφραση της ευγνωμοσύνης που νιώθω για το χώρο και τους ανθρώπους.

Περιοχές προτεραιότητας προς επιλογή για τη δημιουργία ενός δικτύου Θαλασσιών Προστατευόμενων Περιοχών στις Κυκλάδες.

«ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑ, ΔΙΟΤΙ ΜΙΛΑΜΕ ΟΛΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΣΧΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ...»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ

Ο Θοδωρής Καλλιφατίδης γεννήθηκε στους Μολάους Λακωνίας το 1938. Γιος δασκάλου από τον Πόντο, πήγε στην Αθήνα το 1946 και αποφοίτησε από το Ε' Γυμνάσιο Αρρένων. Σπούδασε στη σχολή του Καρόλου Κουν και μετά τη στρατιωτική του θητεία αναγκάστηκε να μεταναστεύσει στη Σουηδία για ένα καλύτερο αύριο. Σπούδασε φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης και δίδαξε αργότερα στην ίδια σχολή. Από το 1976 ζει αποκλειστικά από τη συγγραφή. Έχει εκδώσει μυθιστορήματα, ποιητικές συλλογές, ταξιδιωτικά δοκίμια και θεατρικά έργα· έχει γράψει σενάρια για τον κινηματογράφο και έχει σκηνοθετήσει μια ταινία (*Jag heter Stelios*, 1972). Έχει τιμηθεί με σημαντικά διεθνή βραβεία για το έργο του και σχεδόν όλα τα βιβλία του κυκλοφορούν σε είκοσι περίπου γλώσσες.

Ποια θεωρείτε είναι τα κλειδιά για να γίνει κανείς καλός συγγραφέας;

Δεν νομίζω ότι υπάρχουν συγκεκριμένες συμβουλές. Το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι το διάβασμα άλλων συγγραφέων είναι ένα απαραίτητο στάδιο που καλό είναι να προηγηθεί. Επιπλέον, ένας συγγραφέας πρέπει να έχει εμπειρίες προκειμένου να γράψει και, βέβαια, την ανάγκη να εκφραστεί. Δεν εννοώ την ανάγκη να μιλάει κανείς ή να βγάζει λόγους, αλλά κάτι πιο έντονο και βαθύτερο. Για να το πω γενικότερα, θεωρώ ότι κανείς γεννιέται συγγραφέας.

Επηρεαστήκατε από συγγραφείς που διαβάσατε στο ξεκίνημά σας;

Δεδομένου ότι άρχισα να διαβάζω λογοτεχνία περίπου από δεκατεσσάρων ετών, σίγουρα έχω επηρεαστεί από πολλούς συγγραφείς. Σιγά σιγά βέβαια άρχισα να αποκτώ τη δική μου συγγραφική ταυτότητα κι εν τέλει μπορεί να πει κανείς ότι ένα έργο μου είναι αποκλειστικά δικό μου (χωρίς εμφανείς επιρροές).

Ένα κοινό θέμα σε πολλά βιβλία σας (*Kärleken, För en kvinnas röst: en kärleksdikt, En kvinna att älska, Vänner och älskare, Kärlek och främlingskap*) είναι η αγάπη. Τι σημαίνει αγάπη θα λέγατε;

Υπάρχουν διαφοροποιήσεις της αγάπης. Μπορεί να είναι ερωτικό πάθος, αγάπη ενός ανθρώπου προς έναν άλλον άνθρωπο, αγάπη ή πάθος για κάποιες ιδέες. Διακρίνω μια διαφορά βέβαια ανάμεσα στην αγάπη και στο πάθος. Το πάθος είναι πρώτα απ' όλα κάτι που δεν διαρκεί, ενώ η αγάπη δεν περνάει. Κατά τη γνώμη μου είναι σημαντικό να ξεχωρίζουμε το ένα από το άλλο. Δεν είναι απαραίτητο η αγάπη να εμπεριέχει το ερωτικό στοιχείο. Συγκεκριμένα, για παράδειγμα, όταν κράτησα πρώτη φορά στα χέρια μου τον νεογέννητο γιο μου, κατάλαβα πόσο ακριβώς ζυγίζει η αγάπη, μια αγάπη που θα κρατήσει μια ζωή.

Σκέφτεστε να ξαναταξιδέψετε στην Ελλάδα;

Αυτό εξαρτάται από πολλά πράγματα, τα πιο σημαντικά εκ των οποίων είναι η ηλικία και η υγεία. Σε λίγο θα είμαι 86 ετών. Δεν μπορώ να υπολογίσω τι θα κάνω του χρόνου, είναι λίγο ανόητο. Δεν σχεδιάζω αυτή τη στιγμή ταξίδια, λόγω του ότι είναι ταλαιπωρία, λόγω των ελέγχων, των καθυστερήσεων, των αναβολών. Επίσης, δεν έχω οικογένεια στην Ελλάδα πλέον. Οι γονείς και τα αδέρφια μου έχουν φύγει απ' τη ζωή.

Πού θα λέγατε ότι υστερεί η ελληνική παιδεία σήμερα και κυρίως τι θα προτεινάτε ως αλλαγή για να μαθαίνουν, εν τέλει, τα παιδιά πραγματικά;

Λόγω του ότι λείπω πολλά χρόνια από την Ελλάδα δεν μπορώ να έχω άποψη για τη σχολική εκπαίδευση. Μπορώ να μιλήσω όμως για το γενικότερο ύφος της δημόσιας συζήτησης. Εκεί νομίζω ότι υπάρχει μεγάλη κατάπτωση και φθορά, διότι μιλάμε όλο και πιο άσχημα ελληνικά. Επιπλέον, το ύφος έχει γίνει γενικότερα πιο εχθρικό, πιο αιχμηρό. Υπάρχουν ακόμα προβλήματα, όπως η βία στις σχέσεις. Για την καθ' εαυτού παιδεία δεν θα μπορούσα να σχολιάσω. Μπορώ να πω όμως ότι οι καθηγητές μου, όταν ήμουν εγώ μαθητής στην Ελλάδα, ήταν άνθρωποι μορφωμένοι, με πανεπιστημιακές γνώσεις και κυρίως ενδιαφέρονταν για τα παιδιά. Για παράδειγμα, αν διάβασαν, αν όχι, για ποιο λόγο δεν διάβασαν. Δεν ξέρω κατά πόσο ισχύει αυτό σήμερα. Νομίζω σήμερα, την εποχή που υπάρχουν υψηλά δίδακτρα κλπ., η παιδεία είναι πλέον περισσότερο ένας κλάδος της βιομηχανίας, της οικονομίας.

Σπουδάσατε και διδάξατε φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης. Ποιον φιλόσοφο ξεχωρίζετε και για ποιον λόγο;

Είναι δύο μεγάλοι φιλόσοφοι, οι οποίοι με επηρεάζουν ακόμα, ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης. Ξεχωρίζω περισσότερο τον Αριστοτέλη όσον αφορά θέματα ηθικής και στάσης ζωής και τον Πλάτωνα λόγω του αζεπέραστου μεγαλείου της σκέψης του. Όλη η δυτική φιλοσοφία είναι κατά τη γνώμη μου ένας αγώνας απόδειξης αν και κατά πόσο έχουν δίκιο αυτοί οι δύο φιλόσοφοι. Δεν μπορεί κάποιος να ασχοληθεί με τη φιλοσοφία σοβαρά αν δεν μελετήσει αυτούς τους δύο. Ξεχωρίζω τα *Ηθικά Νικομάχεια* του Αριστοτέλη. Τα έχω διαβάσει πολλές φορές. Κάθε φορά παίρνω και κάποια επιπλέον γνώση.

Μιλήστε μας λίγο για το ταξίδι της μετάφρασης. Πώς είναι η εμπειρία του να μεταφράζετε τα δημιουργήματά σας από τα σουηδικά στα ελληνικά; Θα εμπιστευόσασταν κάποιον τρίτο να μεταφράσει στο μέλλον κάποιο από τα βιβλία σας στα ελληνικά;

Μακάρι κάποιος να έκανε μεταφράσεις, θα ήταν μια ευκολία και για μένα και για το κοινό, γιατί τα βιβλία θα γράφονταν πιο εύκολα, πιο γρήγορα. Το θέμα είναι ότι όταν εγώ μεταφέρω τα βιβλία μου στα ελληνικά, δεν μεταφέρω μόνο τα πράγματα που λέω στη σουηδική μορφή των βιβλίων, αλλά κάνω και αλλαγές για να υπάρχουν πιο πολλές αναφορές, λ.χ. αστεία, στα ελληνικά. Προφανώς το βιβλίο δεν αλλάζει σε βαθμό που να είναι αγνώριστο, αλλά γίνονται οι αναγκαίες αλλαγές για να έχει περισσότερο ελληνική μορφή. Τα ελληνικά είναι η γλώσσα μου, τα ελληνικά είναι η ανάσα μου. Βέβαια λείπω από την Ελλάδα 63 χρόνια, σίγουρα έχω χάσει κάποιες λέξεις και εκφράσεις. Οι αναγνώστες είναι το πρώτο μέλημά μου. Γι' αυτό τον λόγο δουλεύω σκληρά. Διατηρώ τα ελληνικά μου κι αυτό είναι έργο αγάπης.

Σκέφτεστε να γράψετε κάποιο βιβλίο στο μέλλον;

Κάθε μέρα γράφω, είτε ένα διήγημα είτε κάποιο μικρό άρθρο. Έχω γράψει περίπου τριάντα μυθιστορήματα, μπορώ να καταλάβω το καλό μυθιστόρημα. Πλέον βλέπω ότι δεν έχω αυτή τη δύναμη, να σηκωθώ λ.χ. στις επτά το πρωί και μ' ένα καφέ να γράψω για τρεις ώρες. Για παράδειγμα, έχω διαβάσει βιβλία συγγραφέων, τα οποία έγραψαν ενώ ήταν σε πολύ μεγάλη ηλικία και τα οποία έλαβαν όχι τόσο καλές κριτικές. Έτσι κατέληξα ότι δεν αξίζει τον κόπο ένας συγγραφέας να λερώσει τη φήμη του. Ένας συγγραφέας μεγάλης ηλικίας δεν γράφει τόσο καλά.

Πολλά από τα βιβλία σας γίνονται best sellers ανά τον κόσμο, π.χ. στην Ισπανία. Πώς είναι οι σκέψεις σας να διαβάζονται ξανά και ξανά σε όλη την υφήλιο;

Υπάρχει μία παροιμία που λέει κανείς δεν γίνεται προφήτης στον τόπο του! Είμαι πολύ χαρούμενος που πάνε τόσο καλά τα βιβλία μου στην Ισπανία. Οκτώ βιβλία έχουν μεταφραστεί αυτή τη στιγμή στα ισπανικά και η αλήθεια είναι ότι ο εκδότης μου εκεί είναι αποφασισμένος να κυκλοφορήσει το σύνολο του έργου μου. Νιώθω μεγάλη ευγνωμοσύνη γι' αυτό. Το πρώτο μου βιβλίο που εκδόθηκε στα ισπανικά, λέγεται *Μια ζωή ακόμα*, κι έχει επανεκδοθεί εν τέλει δώδεκα φορές. Όσον αφορά τα βιβλία μου στα ελληνικά, αυτή τη στιγμή συνεργάζομαι μ' έναν σοβαρό εκδοτικό οίκο, τις εκδόσεις Πατάκη. Τον Μάιο πρόκειται να κυκλοφορήσει το έργο μου *Μητέρες και γιοι*.

Βίωσατε μοναξιά και ρατσισμό στην αρχή στη Σουηδία;

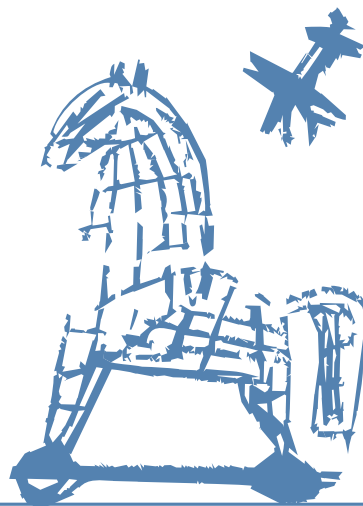
Βέβαια. Στο βιβλίο μου *Αγάπη και Ξενιτιά* τα περιγράφω όλα αυτά. Βίωσα την απόλυτη μοναξιά, την απόλυτη φτώχεια, το να πεινάς μέχρι βαθμού λιποθυμίας. Όλα αυτά με σημάδεψαν, αλλά δεν με κατέστρεψαν ούτε με άλλαξαν ως άνθρωπο. Το δέχτηκα ως ένα στάδιο που έπρεπε να περάσω.

Τι θα συμβουλευάτε κάποιον νέο σήμερα που θέλει να μεταναστεύσει;

Να το σκεφτεί καλά!

Τι σας αρέσει να κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας; Σας αρέσει να ακούτε μουσική; Αγαπημένο ελληνικό τραγούδι;

Η μουσική είναι ένα από τα στοιχεία που είναι παρόντα στην καθημερινή μου ζωή. Αγαπημένο ελληνικό τραγούδι, το οποίο μου φέρνει δάκρυα στα μάτια, είναι το *Είμαι αετός χωρίς φτερά*. Επίσης, μου αρέσει να περπατάω στο δάσος και να ακούω τους ήχους της φύσης.

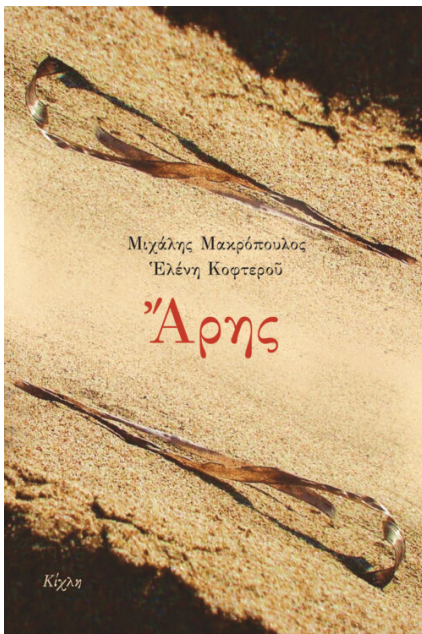

ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΚΟΦΤΕΡΟΥ, ΑΡΗΣ, ΚΙΧΛΗ, 2021.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΑΛΙΩΤΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Στη σύγχρονη εποχή, το διάστημα επιμένει να αποτελεί ενδιαφέρον των ανθρώπων που ασχολούνται με την επιστημονική φαντασία, αν και όχι αποκλειστικό.¹ Ενώ, στην πραγματική ζωή, ο Άρης συγκεκριμένα διατηρεί ακόμα ερευνητικό ενδιαφέρον για τη NASA.²

Παράλληλα, «βασική προϋπόθεση της Ε[πιστημονικής] Φ[αντασίας] είναι το αίσθημα της αναμονής, της αγωνίας».³ Αίσθημα κάθε άλλο παρά ξένο ή αταίριαστο με το επιστολικό μυθιστόρημα, αφού οι επιστολογράφοι αδημονούν για την απάντηση που θα λάβουν στο γράμμα τους. Όσο για τη λογοτεχνία επιστημονικής φαντασίας πρόκειται για κάτι το άγνωστο, το ανεξερεύνητο, που δημιουργεί προσδοκίες για επιπλέον στοιχεία.

Όσον αφορά συγκεκριμένα το έργο της Ελένης Κοφτερού και του Μιχάλη Μακρόπουλου, είναι μια διφωνική επιστολική νουβέλα, όπως άλλωστε χαρακτηρίζεται στον υπότιτλο του έργου. Από τα τέσσερα πρόσωπα του έργου, επιστολές ανταλλάσσουν μόνο τα δύο (που αποτελούν αντρόγυνο), η Ελένη και ο ανώνυμος αγαπημένος της. «Η ερωτική διφωνία δεν παύει να είναι άμεση και απλή».⁴

1. Πρβλ. <https://amagi.gr/content/i-syghroni-epistimoniki-fantasia> ανάκτηση: 12/07/2023.

2. Βλ. <https://www.cnn.gr/tech/story/357906/eikoniki-periigisi-ston-planiti-ari-me-ton-neo-trisdiastato-xarti-tis-nasa> ανάκτηση: 12/07/2023.

3. Σίνου Κίρα, «Η επιστημονική φαντασία στην Ελλάδα. Η Νεανική Λογοτεχνία της Ε.Φ.» στο: *Πρακτικά Ημερίδας για την Ελληνική Επιστημονική Φαντασία*, Α. Τζάνου – Λ. Ζαΐμη (επιμ.), Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 1999, σ. 85..

4. Μουλλάς Πάν., *Ο λόγος της απουσίας*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα, 1992, σ. 208

Αξιοσημείωτος είναι ο τρόπος που γράφτηκε το βιβλίο. Οι δύο συγγραφείς αντάλασσαν πραγματικά ηλεκτρονικές επιστολές με την Κοφτερού να μην γνωρίζει την ολοκληρωμένη σύλληψη της ιδέας του Μακρόπουλου, αλλά απλά να του απαντά σε κάθε επιστολή που της έστελνε. Πιο συγκεκριμένα, όπως μας πληροφορεί η Γιαννοπούλου «Δεν είχε προσυμφωνηθεί ούτε η πλοκή ούτε η εξέλιξη του βιβλίου, αλλά προχωρούσε και υφαινόταν μέσω των μηνυμάτων που αντάλασσαν οι συγγραφείς».⁵ Με άλλα λόγια βρισκόμαστε στο μεταίχμιο της πραγματικής και της πλασματικής επιστολογραφίας. Αφενός οι συγγραφείς διαχωρίζονται από τους αφηγητές, αφετέρου όμως η επικοινωνία τους πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου με επιστολές.⁶ Επομένως, στην περίπτωση του Άρη κάνουμε λόγο για επιστολικούς συγγραφείς που όμως ταυτόχρονα επιστολογραφούν μεταξύ τους:

Πρώτος, απ' όσο ξέρω, ο Roger Duchêne, ξανάφερε πριν λίγα χρόνια στην επικαιρότητα τη διαφορά ανάμεσα σε «πραγματικές» και σε «πλασματικές» επιστολές. Φυσική συνέπεια: να διακριθεί ο «επιστολογράφος» (épiistolier) από τον «επιστολικό συγγραφέα» (auteur épiistolaire), καθώς και η «επιστολική παραγωγή» (production épiistolaire) από την «επιστολική λογοτεχνία» (littérature épiistolaire). Έτσι ως επιστολογράφος ορίζεται «αυτός που αδιαφορεί για την ύπαρξη κοινού», ενώ ως επιστολικός συγγραφέας «αυτός που, απεναντίας, ενδιαφέρεται περισσότερο για ένα ενδεχόμενο κοινό παρά για το πρόσωπο στο οποίο δείχνει να απευθύνεται». Με τέτοιους όρους, τα γράμματα του πρώτου «δεν εγγράφονται αυθόρμητα στο επιστολικό είδος» (εννοείται ότι εδώ το «επιστολικό» ταυτίζεται με το «λογοτεχνικό» είδος), ενώ τα γράμματα του δευτέρου ανήκουν δικαιοματικά στην επιστολική λογοτεχνία.⁷

Η επικοινωνία των ηρώων λαμβάνει χώρα ανάμεσα σε δύο πλανήτες, τον Άρη, όπου βρίσκεται ο ήρωας, και τη Γη, όπου έχει παραμείνει η ηρωίδα. Το γεγονός εντάσσει το βιβλίο στον χώρο της επιστημονικής φαντασίας, αλλά συνάμα λειτουργεί σαν προϋπόθεση της επιστολικής επικοινωνίας, «αλλιώς, χωρίς την απόσταση, ο επιστολικός λόγος θα ήταν ανέφικτος».⁸ Έτσι, η ύπαρξη των επιστολών φαίνεται απαραίτητη.

Ο ήρωας κατοικεί τον έρημο πλανήτη [τον Άρη] με τις λέξεις του, αντιστέκεται στην ερημιά με την επικοινωνία που στηρίζεται αποκλειστικά σε γραπτά μηνύματα και στη διαφύλαξη της ακριβής μνήμης της γλώσσας.⁹

5. Γιαννοπούλου Κοκκωνία, «Ελένη Κοφτερού: Άρης, εκδ. Κίχλη»: <https://www.periou.gr> ανάκτηση: 7/06/2023.

6. Πρβλ. Μουλλάς, ό.π., σ. 148..

7. Μουλλάς, ό.π., σ. 155-156

8. Μουλλάς, ό.π., σ. 149.

9. Γιαννοπούλου, ό.π.

Ως προς το περιεχόμενο, πρόκειται για ένα δυστοπικό έργο που τονίζει ουσιαστικά τη σημασία της γλώσσας για την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη. Συνιστά μια σύγχρονη νουβέλα που ανταποκρίνεται σε δευτερεύοντες (;) προβληματισμούς της κοινωνίας μας: Η εργασία τίθεται πάνω από την προσωπική ζωή, και κατά πόσο είναι θεμιτό κάτι τέτοιο; Ένας άνθρωπος μπορεί να επιβιώσει χωρίς επικοινωνία, και ποια είναι ουσιαστικότερη επικοινωνία, αυτή που πραγματοποιείται δια ζώσης με οποιονδήποτε συζητώντας περί ανέμων και υδάτων ή για ένα μόνο συγκεκριμένο θέμα, ή αυτή που πραγματοποιείται με συγκεκριμένα άτομα συζητώντας για θεμελιώδη ζητήματα της ζωής καθενός έστω και εξ αποστάσεως;

Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η επιστολική λογοτεχνία, με τον εξομολογητικό τόνο που έχει, εστιάζει κυρίως στα συναισθήματα του άμεσου, αλλά και έμμεσου παραλήπτη. «Έτσι ή αλλιώς η επιστολογραφία συνδέεται προνομιακά με τη διερεύνηση του εσωτερικού κόσμου».¹⁰

Συγκεκριμένα στο βιβλίο Άρης, τα βασικά θέματα που θίγονται είναι αυτά της παρουσίας-απουσίας και της γλώσσας/γραφής/επικοινωνίας. «Βρισκόμαστε στον χώρο του λυρισμού· σχεδόν στην περιοχή του πεζού ποιήματος».¹¹

Παρουσία-απουσία

Πριν ακόμα ξεκινήσει το έργο, τίθεται το ζήτημα της απουσίας: «Μπήκα στο σπίτι μας κι ήταν όπως το 'ξερα και το θυμόμουν· το μόνο που έλειπε, και τώρα ακόμα που βρισκόμουν μέσα, ήμουν εγώ».¹² Ενώ στην συνέχεια φωτίζεται σημαντικότερα: «Η απουσία σου δεν είναι μόνο ένα βασανιστικό αίσθημα έλλειψης· αποκτά υπόσταση και βάθος μέσα απ' αυτά που μοιραστήκαμε»,¹³ για να φτάσει στην κορύφωση της απουσίας με τη φράση «μη φανταστείς ότι η Γη δεν είναι έρημη χωρίς εσένα»¹⁴.

Αξιοσημείωτη είναι η παρατήρηση πως η γραφή του άνδρα εστιάζει κυρίως στη μοναξιά του ίδιου («είμαι μόνος όπως ποτέ άλλοτε δεν υπήρξα»)¹⁵, ενώ η γυναικεία γραφή στην απουσία του άλλου («Με κατακλύζει η απουσία σου»)¹⁶. Γενικότερα, ανάμεσα στους δύο ήρωες η μοναξιά του άνδρα είναι αυτή που αποκτά σημασία, σε αντίθεση με τη μοναξιά της γυναίκας που παραμένει στη σκιά. Γεγονός που προφανώς (;) σχετίζεται με το ότι, στο πλαίσιο της επιστημονικής φαντασίας που χαρακτηρίζει τη νουβέλα, η γυναίκα βρίσκεται στη Γη, ενώ ο άντρας στον Άρη. Έτσι, το μοτίβο της αναχώρησης το ακολουθεί ο άντρας, ενώ για την Ελένη, που παραμένει πίσω, «η απουσία υπάρχει μόνο σαν απουσία του άλλου: ο άλλος φεύγει, εγώ μένω».¹⁷

Όπως επισημαίνει ο Μπαρτ, ιστορικά φορέας της απουσίας είναι η Γυναίκα: η Γυναίκα είναι μόνιμα εγκατεστημένη κάπου, ο Άντρας είναι κυνηγός, ταξιδιάρης· η Γυναίκα είναι πιστή (περιμένει) [...] δίνει μορφή στην απουσία, επεξεργάζεται τη μυθοπλαστική της εκδοχή και τούτο γιατί έχει καιρό στη διάθεσή της.¹⁸

10. Μουλλάς, ό.π., σ. 225.

11. Μουλλάς, ό.π., σ. 224.

12. Μακρόπουλος Μιχάλης – Κοφτερού Ελένη, Άρης, Κίχλη, Αθήνα, 2021, σ. 3.

13. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 13.

14. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 13..

15. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 21

16. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 20.

17. Μπαρτ Ρολάν, Αποσπάσματα του ερωτικού λόγου, μτφρ. Βασίλης Παπαβασιλείου, Ράππα, Αθήνα, 1977, σ. 23.

18. Μπαρτ, ό.π., σ. 24.

Όμως, «η επιστολή, μετωνυμικό υποκατάστατο του αγαπημένου προσώπου, μεταβάλλει την απουσία σε παρουσία»:¹⁹ Απευθύνω συνεχώς στον απόντα το λόγο που έχει ως αντικείμενο την απουσία του. Ανήκουστη κατάσταση: ο άλλος είναι απών ως παραπομπή, παρών ως προσφωνούμενος. Απ' αυτή τη μοναδική παραμόρφωση προκύπτει ένα είδος αφόρητου παρόντος. Είμαι στριμωγμένος ανάμεσα σε δύο χρόνους, το χρόνο της αναφοράς-παραπομπής και το χρόνο της προσφώνησης: έφυγες (και γι' αυτό παραπονιέμαι), είσαι εδώ (γι' αυτό απευθύνομαι σ' εσένα).²⁰

Γλώσσα/γραφή/επικοινωνία

Σε ένα επιστολικό μυθιστόρημα η λειτουργία της επικοινωνίας, της γλώσσας, της γραφής, είναι προφανώς καταλυτική. «Το βέβαιο είναι πως αφότου υπάρχει γραφή, οι άνθρωποι προσπαθούν, όσο μπορούν, να γεμίσουν με λέξεις [...] το πηγάδι της απουσίας».²¹ Στον Άρη η Ελένη, από την πρώτη κιόλας επιστολή που στέλνει στον αγαπημένο της, του δηλώνει πως «οι λέξεις θα μας συντρέξουν».²² Επιπρόσθετα, η γραφή λειτουργεί και σαν λύτρωση, πράγμα που γίνεται φανερό από την προτροπή των ηρώων να γράφουν ο ένας στον άλλον για να “ξορκίσουν” τη μοναξιά τους:

Εντούτοις, η γραφή δεν είναι καταλύτης της επικοινωνίας («Είναι τόσα αυτά που θέλω να σου πω, Ελένη, που δεν ξέρω τι άλλο να γράψω»,²³ «Παρερμήνευσε όσα σου γράφω, αλλά πώς θα μπορούσες να κάνεις αλλιώς;»²⁴).

Ακόμη, ξεχωριστή αναφορά αξίζει το ζήτημα της φωνής. Είναι μια επιπλέον απουσία για τους ήρωες («πιο πολύ απ' όλα μου λείπει η φωνή σου»²⁵). Ο άνδρας μάλιστα φτάνει στο σημείο να ζητήσει από τη γυναίκα του να «μη [τ]ου στείλει γραπτό μήνυμα, [αλλά] ηχογραφημένο»,²⁶ καθώς τα μέσα της σύγχρονης εποχής το επιτρέπουν, παρ' όλο που

δεν μπορού[ν] να μιλήσου[ν]: κάθε φράση που θα [της] [έ]λεγε[ε] θα έκανε είκοσι λεπτά να φτάσει ως [εκείνη] και η απάντησή [της] θα έκανε άλλα είκοσι λεπτά για να ταξιδέψει ως [εκείνον].

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως παρά την ύπαρξη πλοκής, το επιστολικό μυθιστόρημα, είναι κυρίως ποιητικό-στοχαστικό. Με άλλα λόγια, στόχος του δεν είναι να παραδώσει μια ολοκληρωμένη πλοκή τόσο, όσο τα συναισθήματα και τις σκέψεις των ηρώων του. «Με τις επιστολές λοιπόν (τα πράγματα είναι καθαρά) εκφράζονται κυρίως αισθήματα και πάθη, δεν απεικονίζονται πράξεις και ηρωισμοί».²⁸

19. Μουλλάς, ό.π., σ. 206.

20. Μπαρτ, ό.π., σ. 26.

21. Μουλλάς, ό.π., σ. 161.

22. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 14.

23. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 11.

24. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 53.

25. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 14.

26. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 31.

27. Μακρόπουλος – Κοφτερού, ό.π., σ. 31.

28. Μουλλάς, ό.π., σ.228-229.

Ο ΠΡΟΣΗΛΩΜΕΝΟΣ ΤΟΥ VIET THANH NGUYEN

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΤΟΡΙΑ, 2023

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Ο Προσηλωμένος του Viet Thanh Nguyen¹ είναι το δεύτερο βιβλίο (sequel) της διλογίας του συγγραφέα.² Ο ανώνυμος Συνοδοιπόρος γίνεται ο Vo Danh του Προσηλωμένου³ κι από τις Ηνωμένες Πολιτείες μεταφέρεται στο Παρίσι της δεκαετίας του '80. Μπλέκεται στον υπόκοσμο και αγωνίζεται να βρει τη θέση του σε μια πόλη που χαρακτηρίζεται από αποικιοκρατική κληρονομιά και πολιτικές αναταραχές. Καθώς προσπαθεί να χτίσει μια νέα ζωή, συνδέεται με διάφορους χαρακτήρες, όπως αυτός του Bon, που ήταν έμπορος ναρκωτικών και με την Madame Léonie, μιας Γαλλίδας που έχει διασυνδέσεις με τη βιετναμέζικη διασπορά. Στην πορεία αντιμετωπίζει ζητήματα ταυτότητας, ηθικής, αγωνίζεται να συμφιλιώσει τα κομμουνιστικά ιδανικά του με τη σκληρή πραγματικότητα της ζωής στην εξορία, ενώ είναι στοιχειωμένος από τις μνήμες της εποχής που ήταν διπλός πράκτορας στον πόλεμο του Βιετνάμ. Ταυτόχρονα περιηγείται στον επικίνδυνο υπόκοσμο όπου η βία και η προδοσία γίνονται η καθημερινότητα του. Ο πρωταγωνιστής στο μεταξύ συμμετέχει σε φιλοσοφικές συζητήσεις με τον Bon, εξερευνώντας υπαρξιακά θέματα.

Είναι ένας άνθρωπος με δύο πρόσωπα (ανώνυμος και Vo Danh), δύο υποστάσεις (πρώην διπλός κατάσκοπος), δύο εθνικότητες (Βιετνάμ και Γαλλία), δύο αντιτιθέμενες ιδεολογίες για τα πράγματα (κομμουνισμός και καπιταλισμός), θύμα και θύτης, όπου αναζητά συνεχώς μια ουσιαστική σταθερά ανάμεσα τους. Στρατιώτης, πράκτορας, ακαδημαϊκός, Ιάπωνας τουρίστας, έμπορος ναρκωτικών, δολοφόνος, κομμουνιστής, καπιταλιστής, του αρέσει να ερωτοτροπεί αλλά ταυτόχρονα είναι ανίκανος να ανταποκριθεί. Η κράτησή του σε στρατόπεδο αναμόρφωσης στο Βιετνάμ και τα βασανιστήρια που υπέστη από τον «απρόσωπο άνθρωπο» και έναν από τους αδελφοποιτούς του, προκαλεί μέσα του μια ακόμη τραυματική εμπειρία. Καθώς οι πολιτικές εντάσεις αυξάνονται στο Παρίσι, ο πρωταγωνιστής μπλέκεται επίσης σε επαναστατικές δραστηριότητες και αναγκάζεται να αντιμετωπίσει τη συννεοχή του στη διαιώνιση της βίας, γεγονός που τον οδηγεί σε απολογισμό με το παρελθόν και το μέλλον του.

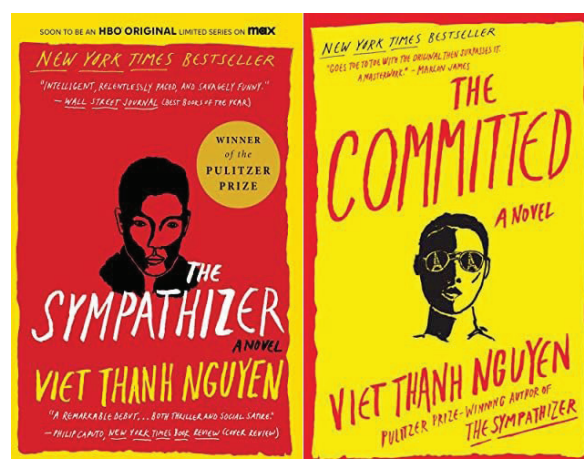
1. Γεννήθηκε το 1971 στο Βιετνάμ. Μεγάλωσε και ζει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καλιφόρνιας. Έχει δημοσιεύσει διηγήματα και ποιήματα σχετικά με τις πολιτισμικές συνέπειες του Πολέμου του Βιετνάμ. Δείτε περισσότερα στον ιστότοπό του: <https://vietnguyen.info/>.

2. Πρώτο βιβλίο είναι Ο Συνοδοιπόρος σε μετάφραση του Γιώργου-Ίκαρου Μπαμπασάκη από τις εκδόσεις Utopia, 2018. Απέσπασε πολλά βραβεία, μεταξύ των οποίων το PEN/Faulkner Award for Fiction, το Andrew Carnegie Medal for Excellence in Fiction και το Pulitzer Prize for Fiction 2016. Μια ιστορία που διαδραματίζεται κατά τη διάρκεια και μετά τον πόλεμο του Βιετνάμ, ακολουθώντας τη ζωή ενός κομμουνιστή, ο οποίος αρχικά εργάζεται ως διπλός πράκτορας στον στρατό του Νοτίου Βιετνάμ και αργότερα καταφεύγει στις Ηνωμένες Πολιτείες ως πρόσφυγας. Το μυθιστόρημα διερευνά θέματα ταυτότητας, πίστης, προδοσίας και τον αντίκτυπο του πολέμου ατομικά και συλλογικά. Στις 14 Απριλίου θα προβληθεί η πρεμιέρα της mini σειράς «The Sympathizer» από την HBO. Δείτε το trailer εδώ: <https://www.imdb.com/title/tt14404618/>.

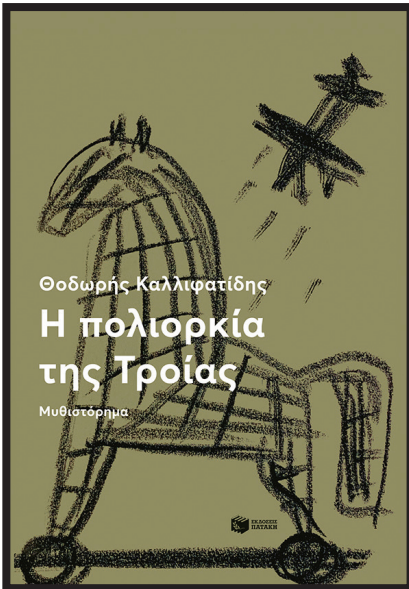
3. Το ψευδώνυμο Vo Danh σημαίνει ανώνυμος στα βιετναμέζικα (nameless ή anonymous). Οπότε η ανωνυμία του ήδη από την αρχή του βιβλίου είναι η ένδειξη ότι έχει πολλά προβλήματα με την ταυτότητά του.

Η παρουσία της Γαλλίας στην Αφρική, όπως και στην Ασία, ως αποικιοκρατικής δύναμης με επιβολή των συμφερόντων της, έρχεται σε σύγκρουση με την προσπάθεια του «προσηλωμένου» να αλλάξει. Η εμπλοκή του με αριστερούς διανοούμενους και η ενασχόληση με κάθε είδους παραβατικό εμπόριο μοιάζει ως η μόνη λύση. Έτσι, η μοναξιά και η απομόνωση βρίσκονται στον πυρήνα του βιβλίου. Εκ πρώτης όψης θυμίζει γκανγκστερικό θρίλερ, αλλά, καθώς συνεχίζει κανείς την ανάγνωσή του, μπορεί να διακρίνει μια συγκλονιστική πολιτισμική ανάλυση της μετα-αποικιακής δεινής κατάστασης, του ιδεαλισμού, του οριενταλισμού και του υπαρξισμού σε όλες τους τις μορφές. Βέβαια, ο αναγνώστης ανακαλύπτει πως ο πρωταγωνιστής είναι τελικά πιο αφοσιωμένος από ποτέ στις ιδέες που κρύβονται πίσω από αυτές τις εγκληματικές πράξεις. Στην ουσία, το βιβλίο στο σύνολό του αποτελεί την εξομολόγηση μιας ταραγμένης ψυχροσύνθεσης. Πιστεύει πως θα καταφέρει να διορθώσει την ιδεολογική του υπόσταση και να γίνει ξανά ένας «προσηλωμένος» άνθρωπος. Όμως, του παίρνει καιρό να καταλάβει ότι τη στιγμή που όλα αλλάζουν δραματικά γύρω του, ο μόνος που μένει σταθερός στις αξίες του είναι ο ίδιος.

Στο μυθιστόρημα παρατηρούμε πολλά δείγματα μαύρου χιούμορ και ειρωνείας σχετικά με τις σκληρές αλήθειες του πολέμου και της λεηλασίας των λαών. Ο συγγραφέας έχει μια αμείλικτη στάση απέναντι στις συνέπειες όλων των ιδεολογιών (είτε αποικιοκρατίας είτε κομμουνισμού ή καπιταλισμού). Ακόμα, διερευνά την πηγαία ανάγκη που έχουμε όλοι να πιστεύουμε σε «κάτι», αλλά ερευνώντας την πάντα μέσα από την φύση της κοινωνικής οργάνωσης και των εξουσιών, της διαφθοράς και της αδικίας. Μιλά για την υποκρισία της γαλλική αυτοκρατορία και τις δήθεν πολιτισμένες προθέσεις της, υπονοώντας πως δεν υπήρξε καμία αποστολή πολιτισμού και καμία καλοήθεια στις προθέσεις των καταπιεστών, ειδικά στην δική του περίπτωση: της βιετναμέζικης κοινωνίας. Οι χαρακτήρες, επίσης, έχουν μια θλιβερή και τραγική πολυπλοκότητα. Εμβαθύνει βαθιά στην ψυχή τους, εξερευνώντας τα κίνητρα και τις επιθυμίες τους με τα περίεργα ονόματα που μοιάζουν με κωδικούς μυστικών πρακτόρων ή αστυνομικής τηλεοπτικής σειράς, καθιστώντας το βιβλίο έναν γρίφο προς λύση. Παίζει διαρκώς με τις λέξεις, την αμφισημία τους και χρησιμοποιεί μια γλώσσα πλούσια και ζωντανή, φέρνοντας στο σήμερα τα γεγονότα και τα πρόσωπα. Η γραφή του είναι γεμάτη με όλων των ειδών εικόνες και αισθητηριακές λεπτομέρειες που τοποθετούν τους αναγνώστες στο κέντρο του κόσμου που δημιουργεί. Αντλώντας από ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών, ιστορικών και λογοτεχνικών αναφορών, προσθέτει πολλές διαστρωματώσεις στη γραφή του, προσκαλώντας τους αναγνώστες να κάνουν συνδέσεις μεταξύ προσώπων, ιστορικών γεγονότων και να ασχοληθούν με ευρύτερες πολιτικές και υπαρξιακές ιδέες.⁴

4. Μπορείτε να δείτε εδώ τι αναφέρει ο συγγραφέας σχετικά με το βιβλίο του στο κανάλι CBS Mornings: <https://www.youtube.com/watch?v=ZFXvriT8ucc>.

Όταν οι βόμβες πέφτουν σε ένα μικρό ελληνικό χωριό κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στα πρόθυρα του εμφυλίου πολέμου, η δασκάλα, η κυρία Μαρίνα, πηγαίνει τα επτά παιδιά της τάξης σε μια σκοτεινή σπηλιά προκειμένου να είναι προστατευμένα. Εκεί τους λέει για έναν άλλον πόλεμο -για το πώς οι Έλληνες πολιορκήσαν την Τροία. Ή χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο του Ομήρου: πώς οι Αχαιοί πολιορκήσαν το Ίλιον.

«Δεσποινίς, γιατί οι Αχαιοί ήταν τόσο σκληροί; Γιατί να κυνηγήσουν τις γυναίκες και τις κόρες των Τρώων;» ρωτάει μια κοπέλα. «Όχι για να απολαμβάνουν την αγκαλιά των γυναικών, αλλά για να ταπεινώνουν τους συζύγους τους. Έτσι γινόταν τότε και έτσι γίνεται και σήμερα», απαντά η δεσποινίς.

Μέρα με τη μέρα η δασκάλα σαν ένας σύγχρονος ραψωδός αφηγείται πώς οι Αχαιοί υποφέρουν λόγω των ασθενειών, της δίψας, της ζέστης και της νοσταλγίας της πατρίδας τους και πώς συναντιούνται οι αντίπαλοι -άνθρωπος εναντίον ανθρώπου.

Όλα είχαν ξεκινήσει όταν ο πρίγκιπας Πάρης ερωτεύτηκε τη σύζυγο του Αχαιού βασιλιά Μενέλαου, την όμορφη Ελένη, η οποία έφυγε μαζί του στην Τροία. Τώρα η Ελένη στέκεται δίπλα στο τείχος της πόλης για να δει πότε θα συναντηθούν στη μάχη ο σαγηνευτής Πάρης και ο εξαπατημένος σύζυγος Μενέλαος. Όπως και να τελειώσει η μάχη, αυτή είναι που χάνει.

Στην εκδοχή της Ιλιάδας του Θεόδωρου Καλλιφατίδη, οι θεοί εξαγνίζονται και το δράμα γίνεται πιο ξεκάθαρο. Ο πόλεμος αφήνει το ανεξίτηλο στίγμα του. Οι θηριωδίες και οι ηρωικές πράξεις είναι στοιχεία που αναμφισβήτητα θίγονται στο μυθιστόρημα αυτό. Καθώς ο Καλλιφατίδης επαναλαμβάνει ευφύως την κλασική ιστορία, ο αναγνώστης όχι μόνο ενθουσιάζεται, αλλά και στοχάζεται για την αγάπη, τη θλίψη και το πώς είναι να είσαι άνθρωπος. Καθώς διαβάσει κανείς το κείμενο, εντοπίζεται γρήγορα το πόσο ενδεδειγμένα έχει εντυπώσει και εστιάζει στα ανθρώπινα συναισθήματα.

Μέσω του μυθιστορήματος αυτού ο συγγραφέας ελπίζει ότι θα αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον για το υπέροχο έπος της Ιλιάδας. Σύμφωνα με τη Dagens Nyheter¹ αυτό επιτυγχάνεται, καθώς η σουηδική αυτή εφημερίδα το χαρακτηρίζει ως ένα μικρό αριστούργημα για τον πόλεμο και την αγάπη. Αναντίρρητα πρόκειται για ένα έργο άξιο λόγου, ένα έργο, στο οποίο αν σταθούμε, θα ωφεληθούμε από αυτό. Ένα από τα στοιχεία που το ξεχωρίζει; Οι μαεστρικά όμορφες και γλαφυρές περιγραφές του, οι οποίες δίνονται με έναν απλό και κατανοητό τρόπο, καθιστώντας έτσι αυτό το «διαμαντάκι» προσίτο στον κάθε αναγνώστη που θέλει να γίνει κοινωνός του λογοτεχνικού αυτού πλούτου.

1. <https://www.dn.se/kultur-noje/bokrecensioner/bokrecension-kallifatides-gar-i-listig-narkamp-med-homeros/>

ΜΟΥΣΕΙΑ INFLUENCERS

ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

Αποκαλείς influencer την Chiara Ferragni; Τότε πως θα χαρακτήριζες την Mona Lisa; Είσαι βέβαιος πως το Met Gala είναι λιγότερο επιδραστικό από ένα viral video στο Tik Tok; Έχουν ανάγκη τα μουσεία ένα #hashtag;

Το νέο βιβλίο του δημοσιογράφου και αριστούχου διδάκτορος του Παντείου Κώστα Λασκαράτου εξετάζει τη σχέση των μουσείων με τους ψηφιακούς influencers στην εποχή των «έξυπνων» τηλεφώνων, αλλά και τις επιλογές των σύγχρονων συμπεριληπτικών μουσειακών φορέων, που τους καθιστούν αληθινούς influencers.

Εξετάζεται ο κοινωνικός αντίκτυπος των μουσείων και η επιδραστικότητά τους σε κρίσιμα ζητήματα όπως:

- Ο ρατσισμός
- Ο σεξισμός και η θέση της γυναίκας
- Η συμπερίληψη AMEA, ΛΟΑΤΚΙ+
- Η κοινωνική ενσωμάτωση προσφύγων, αστέγων, φυλακισμένων
- Η υγεία
- Η κλιματική κρίση
- Η εκπαίδευση
- Ο τουρισμός

Ένα βιβλίο για τα μουσεία που αλλάζουν τον κόσμο, μέσα από τη δική τους αλλαγή...

ΓΙΑΝΝΗΣ Σ. ΛΑΪΝΟΣ, ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ.

ΤΟΜΟΣ 1, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ, 2021

BENETIA ΣΧΟΙΝΑ

ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΟΣ

Κατά τύχη βρέθηκε στα χέρια μου ένα ιδιαίτερο βιβλίο σχετικά με την αρχαία ελληνική γραμματεία γραμμένο από κάποιον που δεν σχετίζεται με αυτήν. Ο Ιωάννης Λαΐνος είναι διδάκτωρ του Πάντειου Πανεπιστήμιου, στο γνωστικό αντικείμενο της Διοίκησης και Οικονομίας των επιχειρήσεων εναερίων μεταφορών. Είναι συγγραφέας τεσσάρων βιβλίων και συν-συγγραφέας άλλων δύο στο γνωστικό αντικείμενο της Διοίκησης και Οικονομίας των εναερίων μεταφορών. Το 1972 εισήχθη στην Ολυμπιακή Αεροπορία. Κατά τη διάρκεια της θητείας του στον Τομέα Οικονομικών Μελετών (1986-2001), του ανετέθη από την Διοίκηση της Ο.Α. η εκπόνηση, την οποία έφερε σε πέρας με επιτυχία, δεκάδων οικονομοτεχνικών μελετών, σχετικών με τον προσδιορισμό της υφισταμένης οικονομικής πραγματικότητας της Ο.Α. τις αιτίες και τις προοπτικές της. Απεχώρησε από την Ο.Α. το 2001 εθελοντικά. Από το 1993 μέχρι σήμερα διδάσκει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θέματα σχετικά με την Οικονομία και τη Διοίκηση των αεροπορικών επιχειρήσεων. Επίσης, έχει ασχοληθεί με την Αεροπορική Ψυχολογία (Human factors). Ωστόσο, αυτό δεν είναι το πρώτο βιβλίο που ασχολείται με την αρχαία γραμματεία, καθώς το προηγούμενο βιβλίο του είναι *Το «σφάλμα» στην αρχαία ελληνική σκέψη*.

Το βιβλίο πραγματεύεται την κατάκτηση και διατήρηση της ψυχικής υγείας και της ευδαιμονίας, καθώς και τις προϋποθέσεις αποφυγής των ψυχικών διαταραχών, σύμφωνα με την αρχαία ελληνική φιλοσοφική ψυχολογία. Όπως αναφέρεται στο οπισθόφυλλο, «οι βασικές αιτίες για τις οποίες η αρχαία ελληνική φιλοσοφική ψυχολογία παραμένει το πιο σύγχρονο επιστημονικό εργαλείο για την αποτελεσματική κατάκτηση της ψυχικής ισορροπίας και της ευδαιμονίας είναι οι εξής:

α) οι γνώσεις που είχαν ενσωματωθεί στην αρχαία ελληνική φιλοσοφική ψυχολογία ήταν το απαύγασμα των γνώσεων του συνόλου του αρχαίου κόσμου·

β) η λειτουργία του ανθρώπινου εγκεφάλου, συνεπώς και τα προβλήματά της, οι αιτίες που τα δημιουργούν, καθώς και η εξωτερίκευση των προβλημάτων αυτών μέσω της συμπεριφοράς, δεν έχουν τροποποιηθεί τα τελευταία 2.500 χρόνια·

γ) οι απόψεις της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής ψυχολογίας είναι απαλλαγμένες από την εμπορευματοποίηση (Σ. Φρόνυτ) και την επιδίωξη της μεγιστοποίησης του κέρδους των φαρμακευτικών, ασφαλιστικών κ.λπ. εταιριών (Ι. Γιάλλομ κ.ά.)».

Στον εκτενή πρόλογο του τόμου ο συγγραφέας αναφέρεται στα τρία κίνητρα που τον ώθησαν να μελετήσει το αντικείμενο και να γράψει το παρόν βιβλίο. Το πρώτο είναι η θέληση για συνεισφορά στην ουσιαστική προσωπική ωφέλεια του κάθε αναγνώστη. Το δεύτερο κίνητρο είναι η διερεύνηση της προσέγγισης της ψυχικής υγείας και της ευδαιμονίας από την αρχαία ελληνική φιλοσοφική ψυχολογία σε σχέση με την αντίστοιχη προσέγγιση της σύγχρονης ψυχολογίας. Και το τρίτο κίνητρο είναι η προστασία της πνευματικής κληρονομιάς της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής ψυχολογίας από την οικειοποίησή της από τη σύγχρονη ψυχολογία.

Ο παρών τόμος περιέχει δύο κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο ο συγγραφέας πραγματεύεται τις απόψεις αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων, ποιητών κ.λπ. σχετικά με τον ορισμό της ψυχικής υγείας και της ευδαιμονίας, το περιεχόμενο, τις πηγές προέλευσής τους, καθώς και τις επιπτώσεις τους τόσο στο άτομο όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται τις ιδιότητες του χαρακτήρα ως προϋποθέσεις κατάκτησης της ψυχικής ισορροπίας και της ευδαιμονίας στην αρχαία ελληνική σκέψη. Αναφέρεται στην φιλοσοφική ηθική, την αρετή, τη σοφία, τη σωφροσύνη, τη φρόνηση, την ανδρεία, τη δικαιοσύνη. Αλλά και στην αυτογνωσία, τη γνώση, την τήρηση του μέτρου, την ολιγάρκεια. Πρόκειται για μια καλή παράθεση των στοιχείων από όλη την γραμματεία με παραπομπές και αναφορές στα αρχαία κείμενα. Όσο για τη σύγχρονη ψυχολογία θα πρέπει να περιμένουμε τον δεύτερο τόμο.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

17 ΚΛΩΣΤΕΣ: ΕΝΑ ΦΡΙΚΑΛΕΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗ ΜΙΚΡΗ ΟΘΟΝΗ

ΧΑΡΑ ΛΑΓΟΥ

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΔΙΔΑΚΤΩΡ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Στις 17 Κλωστές προσαρμόζεται τηλεοπτικά ένα μαζικό έγκλημα που συγκλόνησε την Ελλάδα το 1909. Ο λόγος για έναν ήσυχο νέο, ταλέντο στη δημιουργία και την επεξεργασία χειροποίητων υποδημάτων, που φτάνει στο σημείο να ξεκληρίσει σχεδόν ένα ολόκληρο χωριό. Ο λυράρης Αντώνης Καστελάνης (Πάνος Βλάχος) ζει σε ένα χωριό των Κυθήρων στις αρχές του 20ού αιώνα μαζί με τους γονείς του. Αγαπά την τέχνη του τσαγκάρη και την εξασκεί δίπλα σε έναν ξακουστό δάσκαλο, αναλαμβάνοντας το μαγαζί του, όταν εκείνος πεθαίνει. Έπειτα, αρραβωνιάζεται

την κοπέλα που αγαπάει και όλα προμηνύουν ένα ευτυχισμένο μέλλον, μέχρι τη στιγμή που κατηγορείται ψευδώς για απόπειρα αποπλάνησης. Με αφορμή το γεγονός αυτό, ξεκινά σταδιακά η πλήρης αποδόμησή του. Παιδί καθωσπρέπει, εργατικό και σεβαστικό, που πάντα μετρούσε τη γνώμη των γύρω του, καταλήγει έρμαιο μιας κοινωνίας σε πλήρη αποσύνθεση.

Ο σκηνοθέτης αξιοποιεί ένα αληθινό, τραγικό γεγονός και, με σενάριο που υπογράφουν οι Μιρέλλα Παπαϊκονόμου και Κάτια Κισσονέγγη, στοχεύει στην ανάδειξη της ανθρωποφαγίας και των επιπτώσεων της κοινωνικής κατακραυγής στη ζωή του ανθρώπου. Ο Καστελάνης ή Αντώνης είναι η περίπτωση του δίκαιου, φερέγγυου ανθρώπου που πέφτει θύμα μιας πλεκτάνης. Όσο η παρεξήγηση παίρνει διαστάσεις και αρχίζουν οι εικασίες και τα κακόβουλα σχόλια, τόσο αυτός φαίνεται να χάνει τα λογικά του. Παρόλη την προσπάθειά του να ανασυγκροτηθεί και να κάνει μια νέα αρχή στη ζωή του σε άλλον τόπο, οι εξελίξεις τον προλαβαίνουν και, κάπως έτσι, οδηγείται στο στυγερό φονικό. Ένας άνθρωπος που από αξιοθαύμαστος καταλήγει σε απόβλητος και μια κοινωνία που ξέρει μόνο να κρίνει και να καταδικάζει χωρίς οίκτο. Ο ίδιος ο δημιουργός τόνισε σε δήλωσή του ότι η κοινωνία μετατρέπει τους συνανθρώπους μας σε τέρατα και όταν αυτά αντιδράσουν αναρωτιόμαστε τι φταίξαμε και μας φέρθηκαν με απάνθρωπο τρόπο.

Ο κοινωνικός κανιβαλισμός διαγράφεται έντονα και μέσα από την κινηματογράφηση του τοπίου. Άγρια φύση, σχεδόν απόκοσμη, που περιβάλλεται από θάλασσα και κάτοικοι που αρέσκονται στην ωμότητα. Οι συντελεστές της σειράς δίνουν έμφαση στη σύνθεση ατμοσφαιρικών πλάνων, ώστε δημιουργούν μια ανθρωπογεωγραφία και εστιάζουν στα αίτια που καθιστούν έναν «χρηστό πολίτη» αληθινό μακελάρη.

Το περιοδικό **Up**
σας θυμίζει ότι απευθύνεται σε
και γράφεται από
όλη την πανεπιστημιακή κοινότητα.

Περιμένουμε τη συνεργασία σας,
τις προτάσεις σας, τις παρατηρήσεις σας
στο email
newsletter@upatras.gr

Καλό Πάσχα

Στα τέλη του 19ου αιώνα, ο Γάλλος κοινωνιολόγος Émile Durkheim δημοσίευσε την πρώτη στατιστική μελέτη για τις αυτοκτονίες, εντοπίζοντας τις κοινωνικές αίτιες τους αλλά και τις βασικές κατηγορίες τους: εγωιστικές, αλτρουιστικές, ανομικές και φαταλιστικές. Την ίδια περίπου εποχή, παρουσιάζεται στη νεοελληνική λογοτεχνία μια αδιευκρίνιστη αυτοκτονία, που τη σκεπάζει η κοινωνική αδιαφορία. Στο

αφήγημα του Μιχαήλ Μητσάκη «Αυτόχειρ», ένας ταξιδιώτης επισκέπτεται την πόλη της Πάτρας, λίγο πριν το 1900, και καταλύει στο παραλιακό ξενοδοχείο της «Μεγάλης Βρετανίας». Αφού κάνει μια πρώτη βόλτα στην πόλη, επιστρέφει στο ξενοδοχείο και πιάνει κουβέντα με το ζεύγος των ξενοδόχων και τον φίλο τους, τον αστυνόμο. Ανάμεσα στα άλλα θέματα γύρω από τα αξιοθέατα και τα νέα της πόλης μαθαίνει πως ένας άλλος ταξιδιώτης, σε ένα κοντινό ξενοδοχείο, αυτοκτόνησε στο δωμάτιό του. Ο αστυνόμος δείχνει, μάλιστα, στον αφηγητή-ήρωα το ολιγόλογο σημείωμα του αυτόχειρα: «Αυτοκτονώ. Ας μην ενοχληθή κανείς».

Ο αφηγητής, αργότερα, βγαίνει πάλι έξω για την εσπερινή βόλτα του. Στην περιπλάνησή του, παρατηρεί την καθημερινή ζωή της πόλης, τις ασχολίες και τα συναισθήματα των ανθρώπων, τις αστικές απολαύσεις, τους χώρους διασκέδασης και ψυχαγωγίας, τις «υψηλές» και «χαμηλές» στιγμές ενός φθαρτού κόσμου, που εξακολουθεί να ζει, ή, έστω να επιβιώνει. Στο τέλος, λίγο πριν το ξημέρωμα, από το δωμάτιό του με θέα τη θάλασσα και τα απέναντι βουνά της Βαράσσοβας, ο αφηγητής στοχάζεται το σημείωμα του αυτόχειρα και αναρωτιέται για την ανόητη απαίτησή του νεκρού:

«Και η μωρία του νεκρού διεγράφη εκ νέου εμπροστά μου, κολοσσαία, εν τη λακωνική της συντομία. Ποίος λοιπόν ήθελε να ενοχληθή γι' αυτόν, ο πουλών τους αχιναίους, ή ο πουλών της γαρίδες; Ποίος λοιπόν ήθελε να ενοχληθή γι' αυτόν, ο φουστανελλάς αυτός, ο οποίος μισομεθυσμένος εσκαρφάλονε τη σκάλα της επάνω χώρας, και ετρίκλιζε, και επιάνετ' απ' τα κάγκελλα, προσπαθών να στηριχθή; Ποίος λοιπόν ήθελε να ενοχληθή γι' αυτόν, το αηδόνι αυτό, το οποίον μεθυσμένο από την εμμορφιά της νύχτας και από τη γλύκα της φωνής του, εκολυμπούσεν ευτυχισμένο εις τη δροσιά του αέρος και εις το φως του φεγγαριού; Ποίος λοιπόν ήθελε να ενοχληθή γι' αυτόν, ο νέος αυτός που ερωτολογούσε με την κόρην, η κόρη αυτή η οποία έφερε τα γιούλια εις το στήθος, και εχαριεντίζετο, με κελάδημα τρυγόνος, ανακλίνουσα τον λαιμόν; Μήπως ήθελε να ενοχληθούν της εκκλησίας η κατάκλειστοι θύραι, οι άσπροι τοίχοι και ο κοιμώμενος σταυρός, μήπως ήθελε να ενοχληθούν οι δουλεύοντες μέσα εις τον ατμόμυλον, τον βογγώντα εν την νυκτί, και παρασκευάζοντες με ιδρωτα το ψωμί, το οποίον θρέφει τον κόσμον; Μήπως ήθελε να ενοχληθούν οι γλεντώντες αυτοί, εις το καφφέ-σαντάν, και χάσκοντες προ των ευρώστων κνημών και προ των λιγωμένων βλεμμάτων των γυναιών;».¹

Το 1896 και το 1911 ο Μητσάκης εισάγεται στο Δρομοκαΐτειο. Στα τελευταία χρόνια της ζωής του, με σοβαρά, πλέον, προβλήματα ψυχικής υγείας περιπλανιέται στους δρόμους της Αθήνας, έξω από τα γραφεία των εφημερίδων και των περιοδικών. Ο πλάνης συγγραφέας (flaneur) γίνεται ένας περιθωριοποιημένος απόβλητος. Στις 6 Ιουνίου του 1916, ο Μητσακης πεθαίνει, με διάγνωση πλευροπνευμονίας. Ανάμεσα σε άλλα, το βλέμμα του εντόπισε τη σκοτεινή θεά, που κρύβουν τα ανθρώπινα αδιέξοδα.